

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr XXXIV/513/17
Sejmiku Województwa Małopolskiego
z dnia 27 marca 2017 r.

Raport za rok 2016 z realizacji Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020

Departament Zdrowia i Polityki Społecznej
Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

Kraków, marzec 2017

Tytuł: Raport za rok 2016 z realizacji Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020

Opracowanie: Sylwia Grzesiak-Ambroży, Małgorzata Nowobilaska-Stanios, Agata Komisarz, Sylwia Murzyn

Przy publikowaniu treści zawartych w niniejszym opracowaniu prosimy o podawanie źródła danych

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

ul. Raclawicka 56, 30-017 Kraków | tel.+48 12 63 03 202, fax. +48 12 630 35 24 | www.malopolskie.pl

Departament Zdrowia i Polityki Społecznej

ul. Radziwiłłowska 1 | e-mail: ps.sekretariat@umwm.pl

Spis treści

WPROWADZENIE	4
ZADANIA SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA.....	5
ROZDZIAŁ 1	6
DIAGNOZA PROBLEMU NARKOMANII W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM	6
1.1 Skala zjawiska w Małopolsce	6
1.2 Leczeni w województwie małopolskim.....	15
ROZDZIAŁ 2	20
FINANSOWANIE PROGRAMU	20
2.1 Kontraktowanie świadczeń w obszarze uzależnień	20
2.2 Środki finansowe przeznaczone przez samorządy gminne w województwie małopolskim na przeciwdziałanie uzależnieniom.....	22
2.3 Zadania finansowane ze środków budżetu województwa.....	23
ROZDZIAŁ 3	25
PREWENCJA I NADZÓR W MAŁOPOLSCE.....	25
3.1 Dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie.....	25
3.2 Dane z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie	26
3.3 Podejrzania zatruc Nowymi Substancjami Psychoaktywnymi	29
3.4 Dane z Punktów Konsultacyjno-Diagnostycznych	32
ROZDZIAŁ 4	34
DZIAŁANIA PODEJMOWANE PRZEZ SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2016 ROKU NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII	34
4.1 Cel operacyjny 1: Wspieranie działań profilaktycznych oraz edukacyjnych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w obszarze problematyki związanej z używaniem substancji psychoaktywnych.....	34
4.2 Cel operacyjny 2: Rozwój systemu pomocy osobom uzależnionym od narkotyków, zachowań behawioralnych oraz ich rodzinom	38
4.3 Cel operacyjny 3: Rozwój oraz wzmacnianie współpracy z instytucjami oraz osobami działającymi w obszarze przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych.....	45
PODSUMOWANIE	47
REKOMENDACJE	48
ZAŁĄCZNIKI	50
ZAŁĄCZNIK NR 1 ZREALIZOWANE WSKAŹNIKI W 2016 ROKU W RAMACH CELÓW ORAZ ZADAŃ MAŁOPOLSKIEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA LATA 2014-2020.....	50
ZAŁĄCZNIK NR 2. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ W ROKU 2016 PRZEZ EKSPERTA WOJEWÓDZKIEGO DS. INFORMACJI O NARKOTYKACH I NARKOMANII WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO.....	56
ZAŁĄCZNIK NR 3 ZASOBY INSTYTUCJONALNE W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W 2016 ROKU W ZAKRESIE LECZENIA UZALEŻNIEŃ OD ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH.....	64

Wprowadzenie

Przedkładany raport przedstawia działania realizowane w 2016 roku w ramach Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020. W 2016 roku zadania były podejmowane przez Samorząd Województwa, jednostki samorządu gminnego oraz powiatowego, Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego, Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Powiatowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne, Komendę Wojewódzką Policji w Krakowie, placówki leczenia uzależnień oraz organizacje pozarządowe. Powyższe instytucje zostały określone na etapie przygotowania Programu jako jego realizatorzy. Należy zauważyć, iż gminy wykonują większość zadań w zakresie przeciwdziałania narkomanii, co wynika z faktu, że są one prawnie zobligowane do podejmowania licznych aktywności w tym obszarze (zapisy ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii).

Instytucje najbardziej zaangażowane w realizację Programu w 2016 roku:

- Samorząd Województwa Małopolskiego,
- Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego,
- Komenda Wojewódzka Policji w Krakowie,
- Samorządy Gminne Województwa Małopolskiego,
- Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne w Województwie Małopolskim.

Wszystkie wymienione w raporcie działania wpisują się w cele oraz zadania Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020.

Przedstawione w raporcie dane statystyczne i epidemiologiczne bazują na danych z:

- Badania pn.: „Oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków oraz analiza wzorów używania narkotyków w Województwie Małopolskim”,
- Raportu Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego,
- Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie,
- Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie,
- Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie,
- Placówek leczenia uzależnień.

Dane statystyczne i epidemiologiczne zawarte w niniejszym raporcie, zbierane są zgodnie z ustawą o statystyce publicznej. Upoważnione instytucje, po opracowaniu dostępnego zakresu danych, udostępniają je zazwyczaj dopiero w drugiej połowie roku, następującego po roku sprawozdawczym. Z uwagi na to niektóre dane przedstawione w raporcie bazują na danych ostatnich dostępnych.

Zadania samorządu województwa

Sejmik Województwa Małopolskiego w dniu 24 kwietnia 2014 roku podjął Uchwałę Nr L/806/14 w sprawie uchwalenia Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020. W programie określono cel nadrzędny, którym jest: **Wzmacnianie działań kształtujących prozdrowotny styl życia, ze szczególnym uwzględnieniem redukcji szkód o charakterze rodzinnym, społecznym i zdrowotnym, związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.** Realizację celu nadrzędnego zawarto w trzech celach operacyjnych Programu tj.: Cel 1: *Wspieranie działań profilaktycznych oraz edukacyjnych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w obszarze problematyki związanej z używaniem substancji psychoaktywnych*, Cel 2: *Rozwój systemu pomocy osobom uzależnionym od narkotyków, zachowań behawioralnych oraz ich rodzinom*, Cel 3: *Rozwój oraz wzmacnianie współpracy z instytucjami oraz osobami działającymi w obszarze przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych* oraz dwudziestu trzech zadaniach. Szczegółowy opis celów oraz zadań znajduje się w dalszej części raportu. Wszystkie zadania poprzez działania profilaktyczne, prewencyjne, lecznicze i rehabilitacyjne, a także z obszaru reintegracji społecznej i zawodowej służą pełnej realizacji Programu.

Wojewódzki Program jest spójny z Krajowym Programem Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016, który wyznaczył kierunki działań przewidziane do realizacji m.in. przez jednostki samorządu terytorialnego w zakresie 5 obszarów tj.:

- profilaktyki,
- leczenia, rehabilitacji, ograniczania szkód zdrowotnych i reintegracji społecznej,
- ograniczenia podaży,
- współpracy międzynarodowej,
- badań i monitoringu.

Na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, organ wykonawczy samorządu województwa sporządza raport z wykonania i realizacji w danym roku Wojewódzkiego Programu, który przedkłada odpowiednio sejmikowi województwa w terminie do dnia 31 marca roku następującego po roku, którego raport dotyczy.

W celu realizacji zadań z obszaru przeciwdziałania narkomanii Zarząd Województwa Małopolskiego Uchwałą nr 1574/11 z dnia 22 grudnia 2011 roku powołał obecnego Eksperta Wojewódzkiego do Spraw Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego. Zadania Eksperta zostały określone w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, do których należy:

1. Zbieranie, gromadzenie, wymiana informacji i dokumentacji w zakresie przeciwdziałania narkomanii, objętych badaniami statystycznymi statystyki publicznej, oraz opracowywanie i przetwarzanie zebranych danych.
2. Prowadzenie i inicjowanie badań dotyczących problemów narkotyków i narkomanii oraz opracowywanie i udostępnianie ich wyników.
3. Gromadzenie, przechowywanie i udostępnianie baz danych dotyczących narkotyków i narkomanii.
4. Formułowanie wniosków sprzyjających kształtowaniu adekwatnej do sytuacji strategii reagowania na problem narkomanii.
5. Gromadzenie i udostępnianie publikacji na temat narkotyków i narkomanii.
6. Gromadzenie i analiza informacji dotyczących nowo pojawiających się trendów w używaniu środków odurzających, substancji psychotropowych i środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych.

Rozdział 1

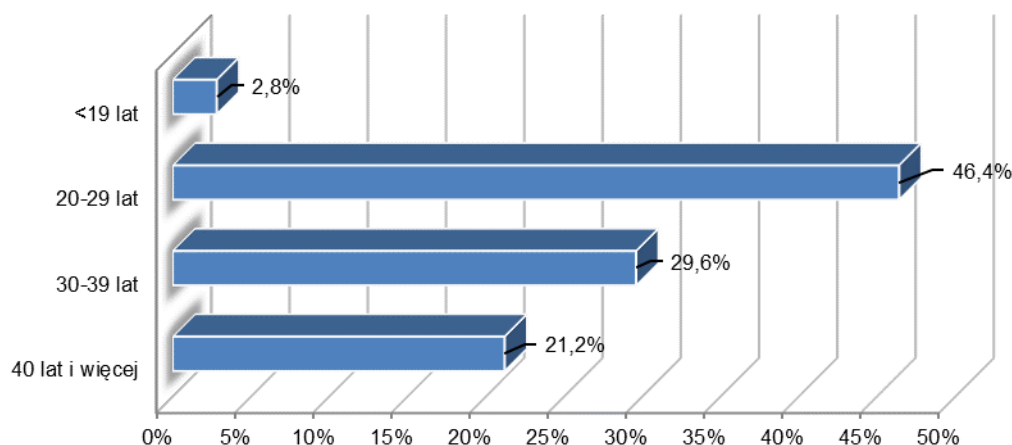
Diagnoza Problemu Narkomanii w Województwie Małopolskim

1.1 Skala zjawiska w Małopolsce

W 2016 roku na zlecenie Województwa Małopolskiego przeprowadzone zostało przez Instytut Psychiatrii i Neurologii z siedzibą w Warszawie badanie jakościowe pn.: „Oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków oraz analiza wzorów używania narkotyków w Województwie Małopolskim”. Badanie zostało wykonane w celu oszacowania rozmiarów zjawiska narkomanii oraz analizy wzorów używania narkotyków wśród problemowych użytkowników narkotyków z Małopolski oraz problemów z tym związanych z narkotykami w tej grupie w Województwie Małopolskim. Podstawowe pytania badawcze dotyczyły ogólnej liczby problemowych użytkowników narkotyków, jak również liczebności poszczególnych, ważnych z praktycznego punktu widzenia, kategorii, jak np. używający opiatów lub używający narkotyków w iniekcji.

W badaniu wzięło udział 327 osób, w tym 250 problemowych użytkowników narkotyków (w tym 100 z którymi wypełniono badania pogłębione i krótkie kwestionariusze oraz 150 z którymi wypełniono tylko krótkie kwestionariusze) oraz 77 osób eksperymentujących z narkotykami. Badani to w większości mężczyźni – 73,9%, tylko nieco ponad jedna czwarta to kobiety – 26,1%. Średnia wieku badanych wyniosła 31,4. Najmłodszy badany miał 17 lat, zaś najstarszy 57 lat. Badani w większości mieścili się w kategorii wiekowej 20-29 lat. Tylko 2,8% stanowiły osoby poniżej 19 roku życia, a 21,2% to osoby powyżej 40 roku życia. Oznacza to, starzenie się populacji problemowych użytkowników narkotyków. Brak w próbie osób niepełnoletnich sugerować może na zahamowanie dopływu nowych osób – wykres 1.

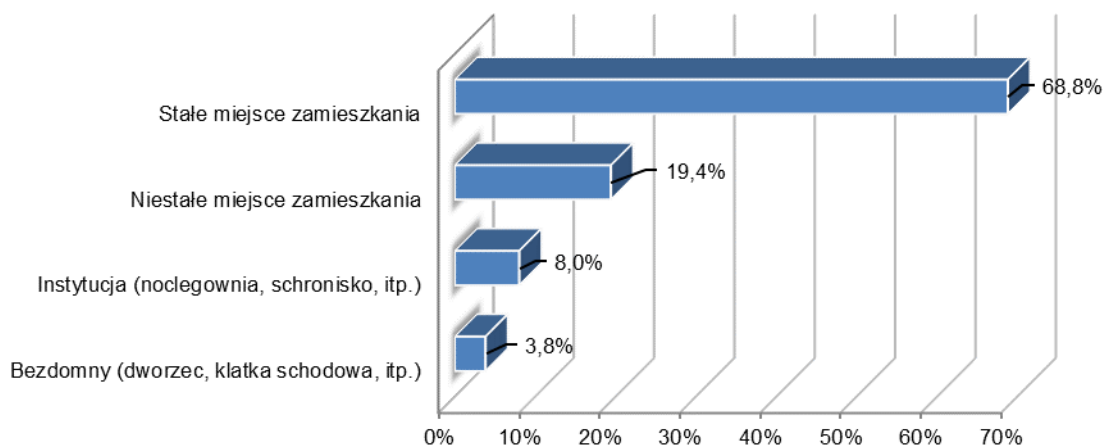
Wykres 1. Liczba badanych w podziale na wiek.

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Raport z badań zrealizowanych w ramach programu: „Oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków oraz analiza wzorów używania narkotyków w Województwie Małopolskim”.

Wyniki badania pokazują, że 68,8% wszystkich badanych ma stałe miejsce zamieszkania, a niestałe miejsce zamieszkania zadeklarowało 19,4% ankietowanych. Większość badanych pozbawionych stałego domu korzysta z noclegowni, schronisk, itp. (8%). Trochę mniej osób bo 3,8% zadeklarowało, że są bezdomni i nocują na dworcach i klatkach itp. – wykres 2.

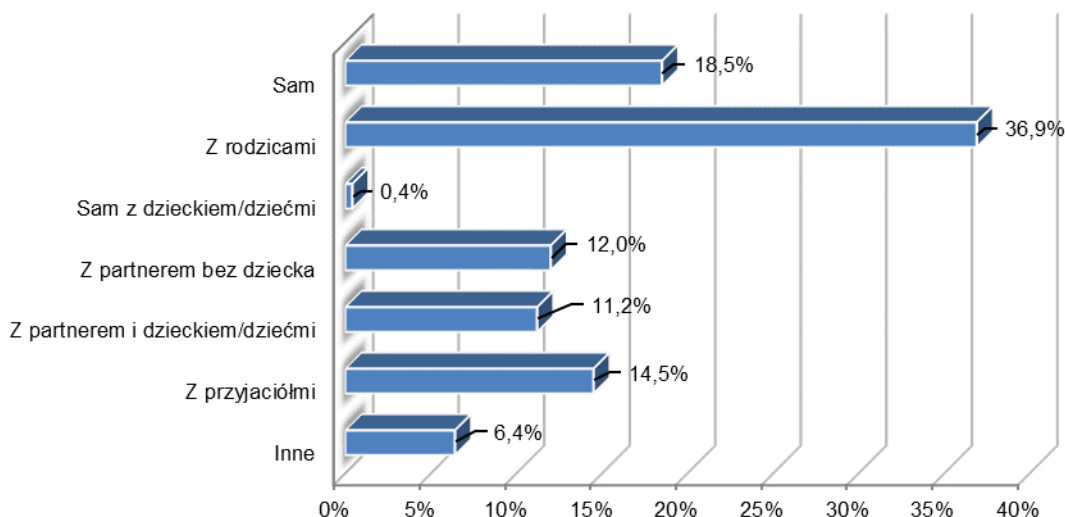
Wykres 2. Sytuacja mieszkaniowa badanych.

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Raport z badań zrealizowanych w ramach programu: „Oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków oraz analiza wzorów używania narkotyków w Województwie Małopolskim”.

Jak wynika z danych, najliczniejsza jest grupa osób mieszkających z rodzicami – 36,9% na drugim miejscu pod względem liczebności jest grupa badanych mieszkających samotnie – 18,5%. W dalszej kolejności znajdują się osoby mieszkające z przyjaciółmi – 14,5% oraz z partnerem bez dziecka – 12%. Najmniej liczną grupę stanowią osoby mieszkające samotnie z dzieckiem/dziećmi – 0,4% – wykres 3.

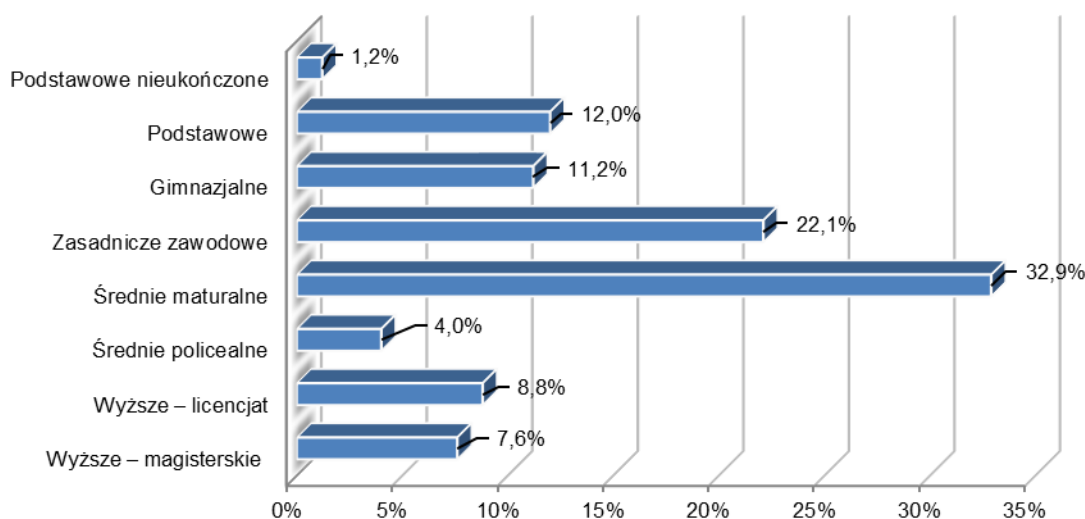
Wykres 3. Sytuacja mieszkaniowa badanych – z kim mieszka.

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Raport z badań zrealizowanych w ramach programu: „Oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków oraz analiza wzorów używania narkotyków w Województwie Małopolskim”.

Dane pokazują, że najliczniejszą grupę badanych – 32,9% stanowiły osoby z wykształceniem średnim maturalnym, następnie z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 22,1%, oraz z wykształceniem podstawowym – 12%. Wykształcenie wyższe licencjackie zadeklarowało 8,8% badanych, zaś wyższe magisterskie 7,6%. Najmniej liczną grupę spośród ankietowanych stanowią osoby, które nie ukończyły szkoły podstawowej – wykres 4.

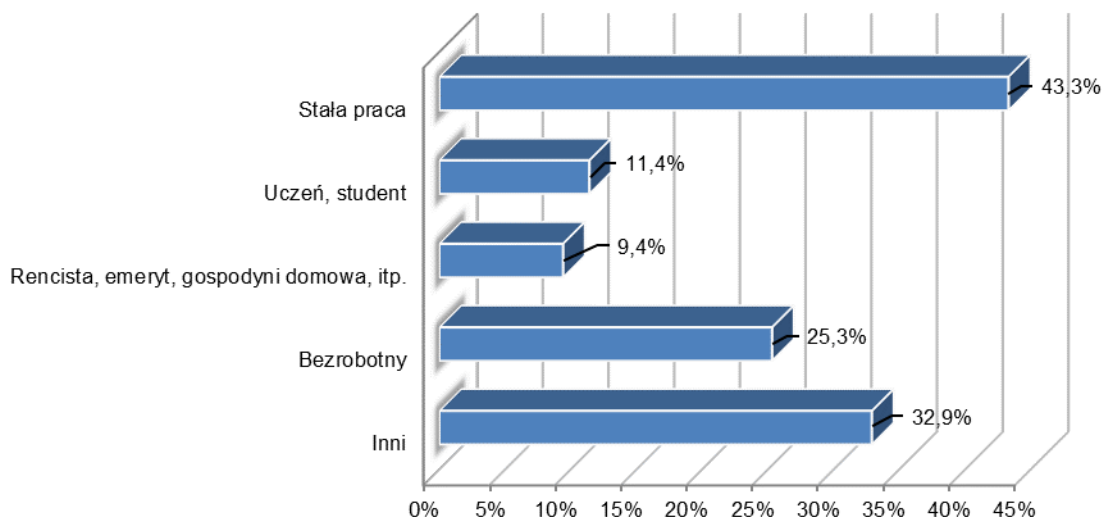
Wykres 4. Poziom wykształcenia badanych (najwyższe ukończone).

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Raport z badań zrealizowanych w ramach programu: „Oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków oraz analiza wzorów używania narkotyków w Województwie Małopolskim”.

Wśród ankietowanych 43,3% zadeklarowało stałą pracę, 25,3% badanych zalicza się do bezrobotnych. Z badania wynika, że 11,4% respondentów było uczniami lub studentami, a 9,4% rencistami, emerytami, itp. – wykres 5.

Wykres 5. Aktywność zawodowa badanych.

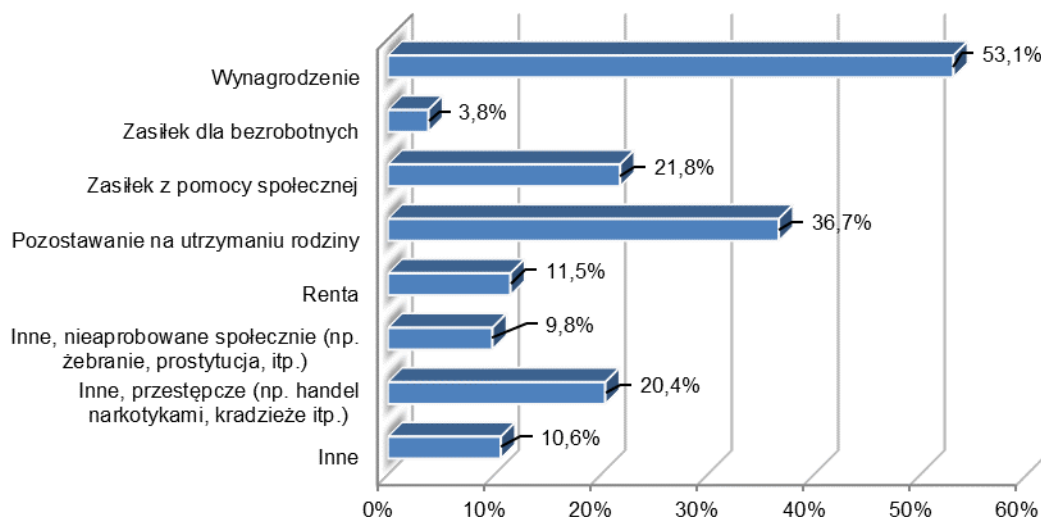

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Raport z badań zrealizowanych w ramach programu: „Oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków oraz analiza wzorów używania narkotyków w Województwie Małopolskim”.

W celu uzupełnienia danych o aktywności zawodowej w badaniu zadane zostało pytanie o źródłach utrzymania. Największa grupa badanych tj. 53,1% utrzymywała się z wynagrodzenia, na drugim miejscu znalazło się pozostawanie na utrzymaniu rodziny z wynikiem 36,7%. Fundusze socjalne są źródłem dochodów znacznej części badanych, 21,8% otrzymuje zasiłki z pomocy społecznej, a 11,7% renty. Z zasiłków dla bezrobotnych korzystało 3,8% badanych. Niepokojący jest

fakt, że 20,4% ankietowanych utrzymuje się z przestępczości głównie handlu narkotykami i kradzieży, 9,8% badanych uzyskuje dochód z innych nieaprobowanych społecznie źródeł, takich jak zebranie lub prostytutka – wykres 6.

Wykres 6. Źródła utrzymania badanych.

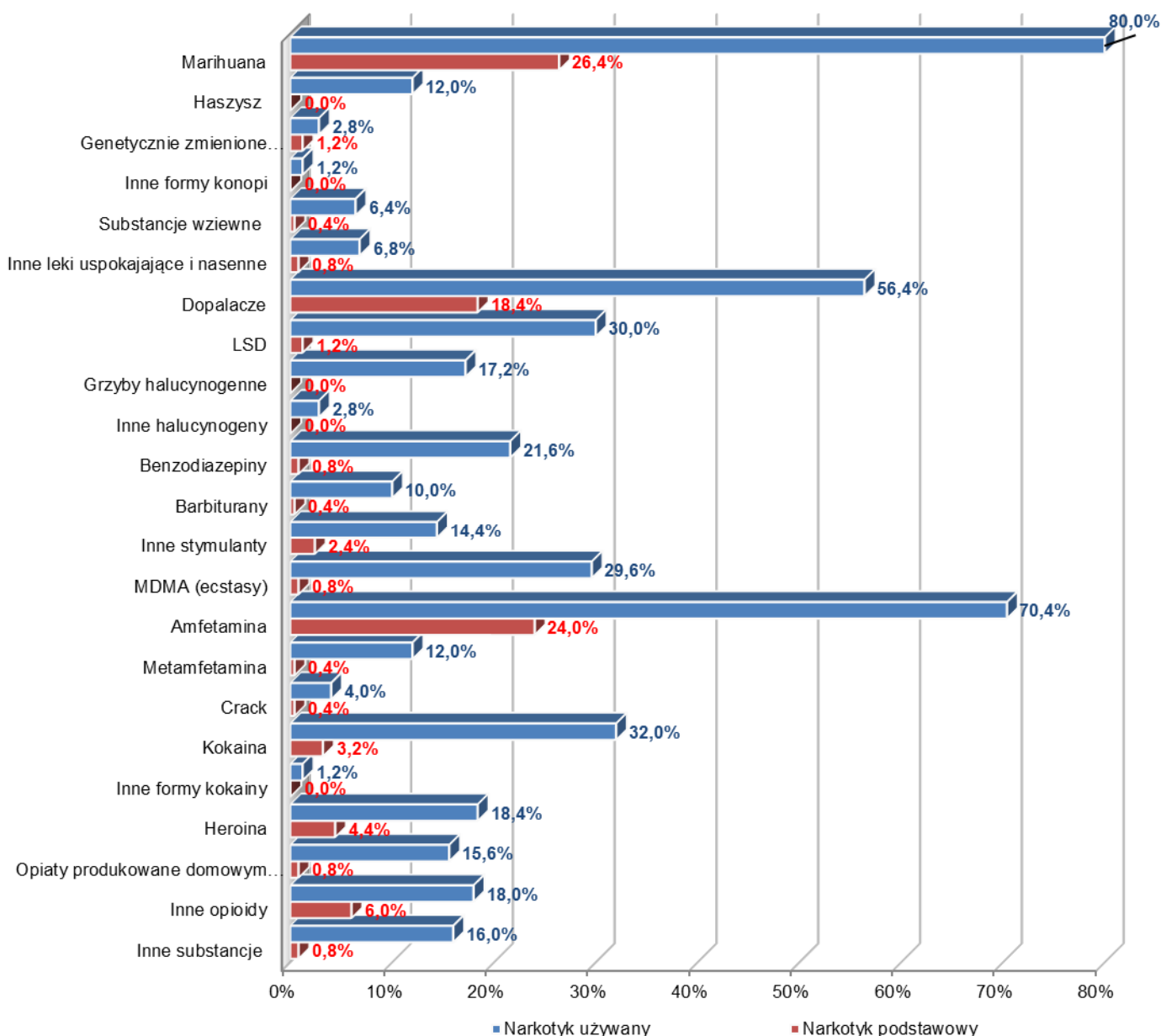
Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Raport z badań zrealizowanych w ramach programu: „Oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków oraz analiza wzorów używania narkotyków w Województwie Małopolskim”.

Jak wynika z danych, narkotykiem, który używała największa grupa badanych była marihuana – 80,0%. Na drugim miejscu pod względem rozpowszechnienia używania była amfetamina – 70,4%, a na trzecim miejscu dopalacze – 56,4%. W dalszej kolejności znalazła się kokaina z wynikiem 32% oraz LSD – 30%.

Duże rozpowszechnienie dopalaczy wśród problemowych użytkowników narkotyków może świadczyć o tym, że coraz wyraźniej pełnią one rolę substytutów narkotyków nie tylko na etapie eksperymentowania, ale także stanowią atrakcyjną ofertę dla problemowych użytkowników.

W zdecydowanej większości respondenci używają kilku substancji. Jednej substancji w czasie ostatnich 12 miesięcy używało tylko 8,4% badanych, najczęściej ankietowani używali cztery substancje. Dwóch badanych zadeklarowało używanie, aż 18 substancji. Spośród 229 badanych, którzy używali więcej niż jednej substancji narkotyk podstawowy potrafiło określić 95,2%. Pozostali badani (4,8%) nie byli w stanie wskazać narkotyku podstawowego spośród używanych przez siebie substancji. Jako narkotyk podstawowy najczęściej wymieniana była marihuana – 26,4%. W niewiele niższym odsetku badani wskazywali na amfetaminę jako narkotyk podstawowy – 24,0%. Dla 18,4% badanych w roli narkotyku podstawowego występowały dopalacze, zaś dla 6,0% opioidy inne niż heroina, tzn. leki z tej grupy: syntetyczne takie jak fortral lub produkowane z opium, jak morfina. Pozostałe substancje w tej roli występowały znacznie rzadziej. Warto zauważyć, iż dopalacze występują w roli narkotyku podstawowego częściej niż wszystkie opioidy – wykres 7.

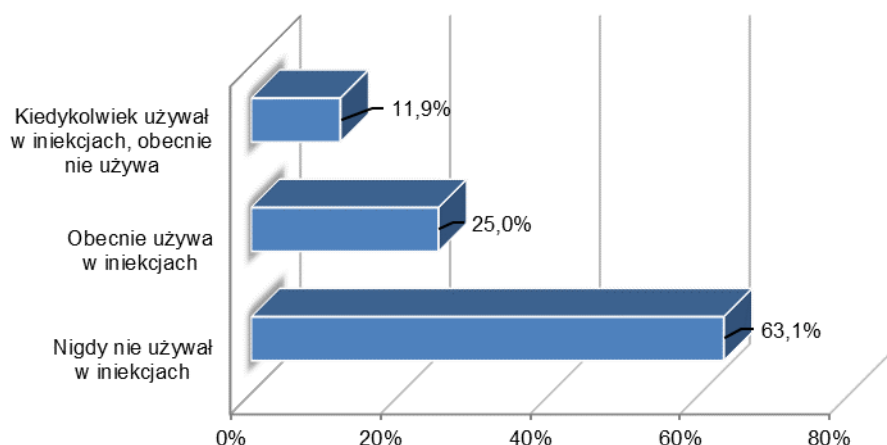
Wykres 7. Używanie poszczególnych substancji, w tym jako substancja podstawowa.

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Raport z badań zrealizowanych w ramach programu: „Oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków oraz analiza wzorów używania narkotyków w Województwie Małopolskim”.

Większość badanych nigdy nie używała narkotyków w iniekcjach – 63,1%. Kiedykolwiek po igły i strzykawki sięgało 36,9% badanych. W momencie badania używanie narkotyków w iniekcjach zadeklarowało 25%, zaś 11,9% w chwili badania nie używało narkotyków w zastrzykach – wykres 8.

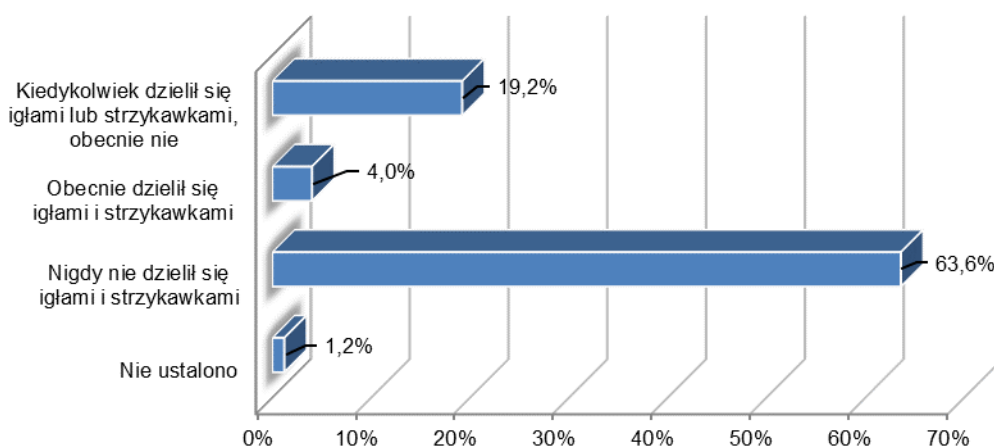
Wykres 8. Używanie narkotyków w iniekcjach.

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Raport z badań zrealizowanych w ramach programu: „Oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków oraz analiza wzorów używania narkotyków w Województwie Małopolskim”.

Użytkownicy iniekcijni w większości nie dzielili się igłami lub strzykawkami – 63,6%. W przeszłości dzieliło się nimi – 19,2%, obecnie zdarza się to 4,0% badanych – wykres 9.

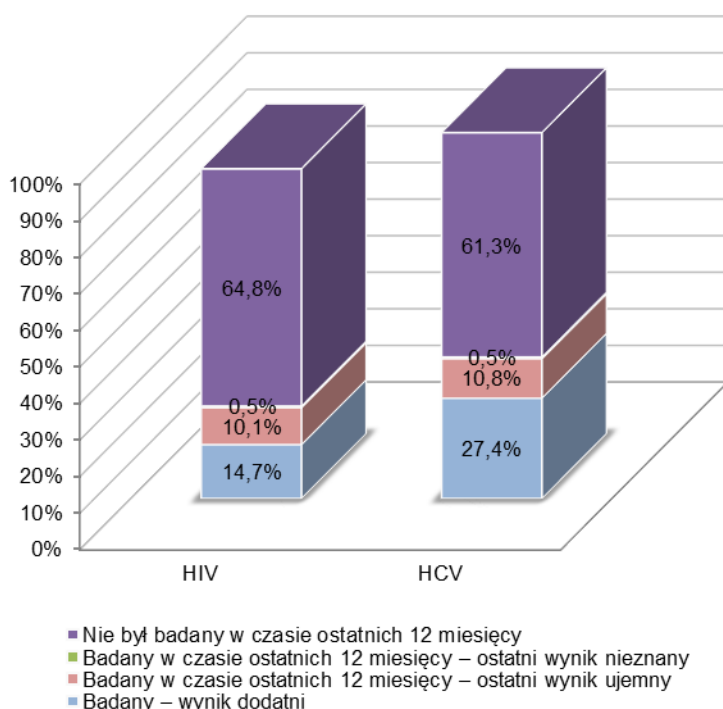
Wykres 9. Dzielenie się igłami i strzykawkami.

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Raport z badań zrealizowanych w ramach programu: „Oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków oraz analiza wzorów używania narkotyków w Województwie Małopolskim”.

W zdecydowanej większości użytkownicy narkotyków nie poddawali się testom w czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem na obecność wirusa: HIV – 64,8% oraz HCV – 61,3%. Jak wynika z danych, odsetek zakażonych HIV w ankietowanej grupie wynosi 14,7%, a zakażonych HCV – 27,4%. Jedynie 10,1% badanych może powiedzieć, że nie są zakażeni HIV oraz 10,8%, że nie są zakażeni wirusem HCV ponieważ badali się w czasie ostatnich 12 miesięcy i wynik był negatywny. Wyniki badania sugerują, iż problemowi użytkownicy narkotyków zdecydowanie zbyt rzadko poddają się testowaniu na obecność przeciwciał HIV i HCV – wykres 10.

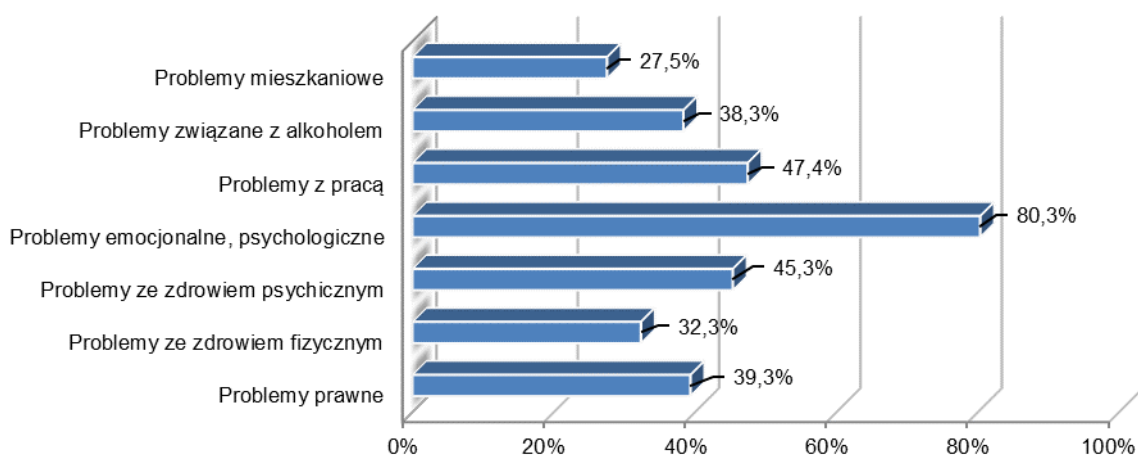
Wykres 10. Status HIV i HCV.

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Raport z badań zrealizowanych w ramach programu: „Oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków oraz analiza wzorów używania narkotyków w Województwie Małopolskim”.

Wszyscy badani borykają się z licznymi problemami związanymi z używaniem narkotyków. W największym odsetku, ankietowani zadeklarowali problemy emocjonalne oraz inne psychologiczne – 80,3%. Na drugim miejscu pod względem rozpowszechnienia uplasowały się kłopoty z pracą – 47,4%, zaś na trzecim miejscu, ze zdrowiem psychicznym – 45,3%. Niewiele rzadziej podawane były kłopoty z prawem – 39,3% oraz związane z alkoholem – 38,3%. Najrzadziej zgłaszano problemy mieszkaniowe – 27,5% – wykres 11.

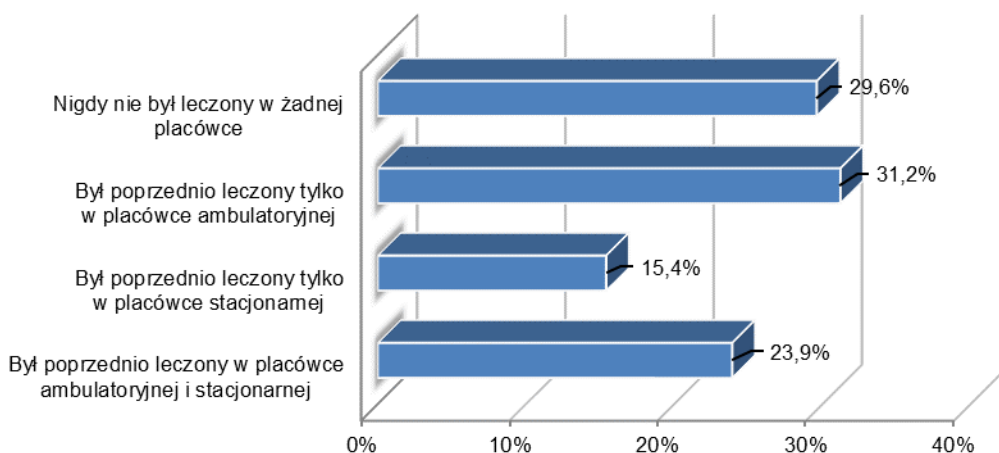
Wykres 11. Problemy z jakimi borykają się badani.

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Raport z badań zrealizowanych w ramach programu: „Oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków oraz analiza wzorów używania narkotyków w Województwie Małopolskim”.

Wyniki badania pokazują, że respondenci w zdecydowanej większości przechodzili leczenie z powodu narkotyków – 70,4%. Spośród badanych 29,6% zadeklarowało, że jeszcze nigdy nie podejmowało leczenia. Na leczeniu w placówce ambulatoryjnej było 31,2% ankietowanych, zaś na leczeniu stacjonarnym 15,4%. Leczenie w placówce ambulatoryjnej oraz stacjonarnej zadeklarowało 23,9% badanych – wykres 12. Jednak dotychczasowe leczenie nie przyniosło trwałej zmiany, ponieważ badani nadal używają narkotyków. Gotowość do podjęcia leczenia zadeklarowało 52,1% badanych.

Wykres 12. Leczenie w jakiegokolwiek placówce z powodu narkotyków.

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Raport z badań zrealizowanych w ramach programu: „Oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków oraz analiza wzorów używania narkotyków w Województwie Małopolskim”.

W celu oszacowania liczby problemowych użytkowników narkotyków w badaniu ankietowym zadano pytanie dotyczące znajomości badanych z innymi problemowymi użytkownikami. Uzyskano 1 414 „nominacji”, tzn. badani przekazali informacje o tylu znanych im problemowych użytkownikach narkotyków. Dane te stanowią podstawę do dokonania oszacowań. W próbie nominowanych w Województwie Małopolskim 72% stanowili mężczyźni, a 28% kobiety. Wśród nich przeważają osoby wieku 30 lat i więcej (52,3%). Osoby w wieku poniżej 19 lat stanowiły tylko 3,0% nominowanych, zaś osoby w wieku 20-29 lat – 44,7%. Użytkownicy opioidów stanowili 30,7%, amfetaminy 58,9%, zaś kokainy 33,2%. Narkotyki w drodze iniekcji przyjmowało 43,5%. Według nominacji 28,2% osób ujętych w badaniu leczyło się stacjonarnie, zaś 39,6% ambulatoryjnie – tabela 1.

Informacje pochodzące z nominacji przynoszą także kilka dodatkowych informacji ilościowych. Na ich podstawie możemy oszacować, że wśród problemowych użytkowników narkotyków w Województwie Małopolskim, około 23% jest zakażonych HIV. Oszacowanie to należy traktować jako bardzo przybliżone, dające raczej pojęcie o skali tego problemu, niż dokładne liczbowe odwzorowanie jego rozpowszechnienia.

Tabela 1. Nominowani przez badanych według płci i wieku.

Płeć	mężczyzna	72%
	kobieta	28%
Wiek	<19 lat	3,0
	20-29 lat	44,7
	30 lat i więcej	52,3
Używanie opioidów	Tak	30,7
	Nie	69,3
Używanie	Tak	58,9

amfetaminy	Nie	41,1
Używanie kokainy	Tak	33,2
	Nie	66,8
Używanie narkotyków w iniekcji	Tak	43,5
	Nie	56,5
Leczenie stacjonarne	Tak	28,2
	Nie	71,8
Leczenie ambulatoryjne	Tak	39,6
	Nie	60,4
Status zakażonego HIV	Tak	23,3
	Nie	76,7

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Raport z badań zrealizowanych w ramach programu: „Oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków oraz analiza wzorów używania narkotyków w Województwie Małopolskim”.

Statystyki leczenia w Polsce nie zawierają danych o wzorach używania narkotyków, dostępna jest tylko informacja o diagnozie wg Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych. Według tej klasyfikacji użytkownicy opioidów pojawiają się w kategorii F11 (opioidy) oraz F19 (inne i mieszane). O ile pierwsza z tych kategorii nie budzi wątpliwości, o tyle druga nie pozwala na zidentyfikowanie użytkowników opioidów. Na podstawie danych z pilotażowego programu raportowania zgłaszalności do leczenia, realizowanego przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii wg metodologii opracowanej przez Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii, oszacowano proporcję użytkowników opioidów wśród leczonych z diagnozą F19. Ich zestaw zawiera zarówno informacje o wzorze używania narkotyków, jak i dane o diagnozie. Odsetek użytkowników opioidów wśród osób z diagnozą F19 oszacowano na 26% wśród leczonych stacjonarnie i 20,7% wśród leczonych ambulatoryjnie.

Poniżej zestawiono informacje na temat ilości osób leczonych rejestrowanych w statystkach leczenia, liczby osób leczonych z diagnozą F11 oraz F19 wedle tego samego źródła, odsetek osób z problemem opioidów wśród diagnozowanych jako F19, oszacowany na podstawie danych z pilotażowego programu zbierania danych o zgłaszalności do leczenia oraz oszacowane liczby osób leczonych w Polsce z powodu problemu opioidów.

W efekcie oszacowania określono liczbę leczonych stacjonarnie użytkowników opioidów na 544 osób oraz leczonych ambulatoryjnie – na 190 osób. Liczby te przyjęto jako punkty referencyjne do dokonania oszacowań liczby problemowych użytkowników opioidów w naszym kraju – tabela 2.

Tabela 2. Oszacowanie liczby problemowych użytkowników opioidów w leczeniu w 2014 roku.

	Liczba leczonych ogółem (ICD-10: F11-F12, F14-F16, F18, F19)	Liczba leczonych z diagnozą F11	Liczba leczonych z diagnozą F19	Odsetek używających opioidów wśród pacjentów z diagnozą F19	Liczba używających opioidów w leczeniu ogółem
Lecznictwo stacjonarne	2143	260	1373	20,7%	544
Lecznictwo ambulatoryjne	751	19	657	26,0%	190

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Raport z badań zrealizowanych w ramach programu: „Oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków oraz analiza wzorów używania narkotyków w Województwie Małopolskim”.

Wśród problemowych użytkowników narkotyków, którzy używali opioidów, odsetek osób leczonych ambulatoryjnie wyniósł 46,4%, zaś odsetek leczonych stacjonarnie 47,4%. Wśród problemowych użytkowników narkotyków innych niż opioidy, odsetek leczonych ambulatoryjnie wyniósł 36,4%, a leczonych stacjonarnie 18,9%. Z odsetka użytkowników opioidów podejmujących leczenie stacjonarne (47,4%) można wyliczyć, że wszystkich takich osób jest 2,11 razy więcej niż leczonych stacjonarnie. Stosując przelicznik określający relację między liczbą leczonych użytkowników opioidów, a liczbą wszystkich dotkniętych tym problemem do danych statystycznych lecznictwa stacjonarnego za 2014 rok, otrzymujemy oszacowanie na poziomie 400 osób. Analogiczny współczynnik oszacowania dla danych z lecznictwa ambulatoryjnego wyniósł również 2,16. Zastosowanie go do danych z poradni za 2014 rok dostarczyło oszacowanie na poziomie 1 173 osób – tabela 3.

Tabela 3. Oszacowanie liczby problemowych użytkowników opioidów oraz narkotyków innych niż opioidy.

		Dane statystyczne (IPiN)	Odsetek leczonych stwierdzony w badaniach terenowych	Współczynnik oszacowania	Oszacowanie
Problemowi użytkownicy opioidów	Lecznictwo ambulatoryjne	544	46,4	2,16	1 173
	Lecznictwo stacjonarne	190	47,4	2,11	400
Problemowi użytkownicy innych narkotyków	Lecznictwo ambulatoryjne	1 599	36,4	2,75	4 392
	Lecznictwo stacjonarne	561	18,9	5,29	2 969

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Raport z badań zrealizowanych w ramach programu: „Oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków oraz analiza wzorów używania narkotyków w Województwie Małopolskim”.

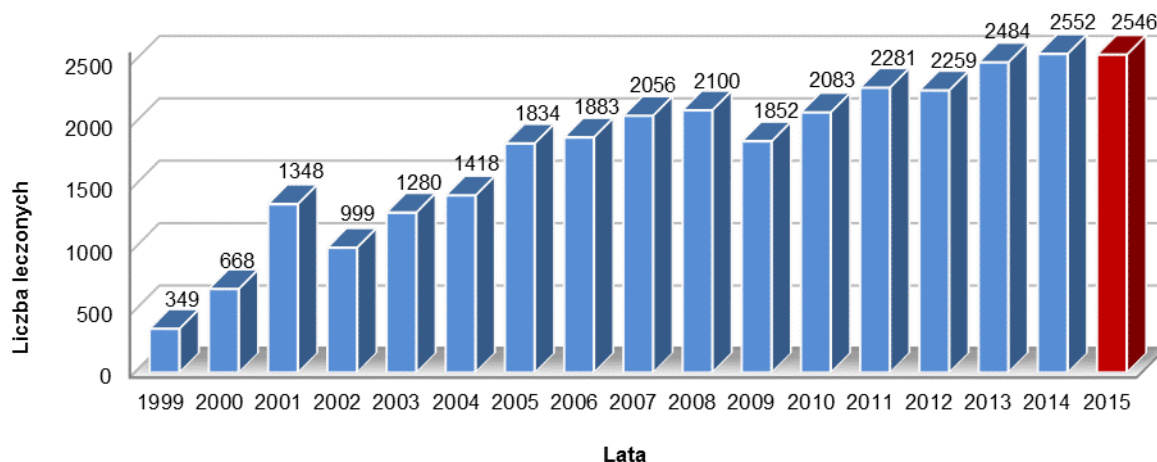
Podsumowując, można przyjąć, że liczba problemowych użytkowników opioidów mieści się w szerokim przedziale 400 – 1 173. Środkowy punkt przedziału przypada na wartość 787 osób. Analogiczne oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków innych niż opioidy dają przedział 2 969 – 4 392 osób. Punkt środkowy tego przedziału wynosi 3 681. Próba wspólnego oszacowania liczby problemowych użytkowników narkotyków w Województwie Małopolskim daje wynik mieszczący się w szerokim przedziale 3 793 – 5 412. Punktem środkowym tego oszacowania jest liczba 4 602. Można więc przyjąć, iż w Województwie Małopolskim mamy około 4 600 problemowych użytkowników narkotyków, z czego około 800 zalicza się do problemowych użytkowników opioidów.

Należy pamiętać, że przedstawione dane są szacunkami, a oszacowania nigdy nie dostarczą precyzyjnej i konkretnej liczby problemowych użytkowników narkotyków. Używanie narkotyków, szczególnie w sposób problemowy, należy do zachowań nieakceptowanych społecznie, ocierających się o granicę łamania prawa, stąd mamy tu do czynienia z tzw. populacją ukrytą, dlatego wszelkie próby określenia jej rozmiarów mają wymiar pośredni.

1.2 Leczeni w województwie małopolskim

W Małopolsce odnotowano niewielką tendencję wzrostową dotyczącą liczby osób leczonych w lecznictwie ambulatoryjnym z zaburzeniami psychicznymi spowodowanymi używaniem środków psychoaktywnych, jednakże w roku 2015 nastąpił niewielki spadek w stosunku do 2014 o 0,23% (6 pacjentów) – wykres 13. Dane za rok 2016 będą dostępne w okresie późniejszym (w drugim kwartale 2017 roku).

Wykres 13. Leczeni w lecznictwie ambulatoryjnym osób z zaburzeniami psychicznymi spowodowanymi używaniem środków psychoaktywnych w Województwie Małopolskim w latach 1999-2015 (dane za rok 2016 dostępne będą w drugim kwartale 2017 roku).

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego.

W 2015 roku w wieku do 18 lat leczonych było 9,74% (248 pacjentów), w grupie wiekowej od 19 do 29 roku życia, leczonych było 35,51% (904 pacjentów). Liczba leczonych ogółem mężczyzn wyniosła 1 745 (68,54%). Najwięcej leczonych było z powodu używania kilku substancji jednocześnie lub innych substancji psychoaktywnych – 1 466 pacjentów (57,58%). Ponadto utrzymuje się cały czas wysoka tendencja występowania zaburzeń psychicznych spowodowanych: przyjmowaniem leków uspokajających i nasennych (380 pacjentów), kanabinoli (278 pacjentów), opiatów (199 pacjentów), współistniejącym uzależnieniem od alkoholu (335 pacjentów), a także używaniem innych substancji pobudzających, w tym kofeiny (136 pacjentów) – tabela 4 i wykres 14.

Tabela 4. Leczeni w lecznictwie ambulatoryjnym osób z zaburzeniami spowodowanymi używaniem środków psychoaktywnych w województwie małopolskim w 2015 roku (dane za rok 2016 dostępne będą w drugim kwartale 2017 roku).

Wyszczególnienie		Leczeni			Leczeni po raz pierwszy		
		ogółem	w tym w wieku		ogółem	w tym w wieku	
			do 18 lat	19-29 lat		do 18 lat	19-29 lat
1		2	3	4	5	6	7
Ogółem	2014 rok	2 552	286	922	1 094	170	471
	2015 rok	2 546	248	904	1 195	160	522
z liczby ogółem	- mężczyźni	1 745	153	707	875	107	432
	- osoby zamieszkałe na wsi	402	46	165	211	31	104
	- opieka czynna*	1 609	153	590	705	89	336
Zaburzenia psychiczne spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych:							
- opiaty (F11)		199	9	41	53	7	18

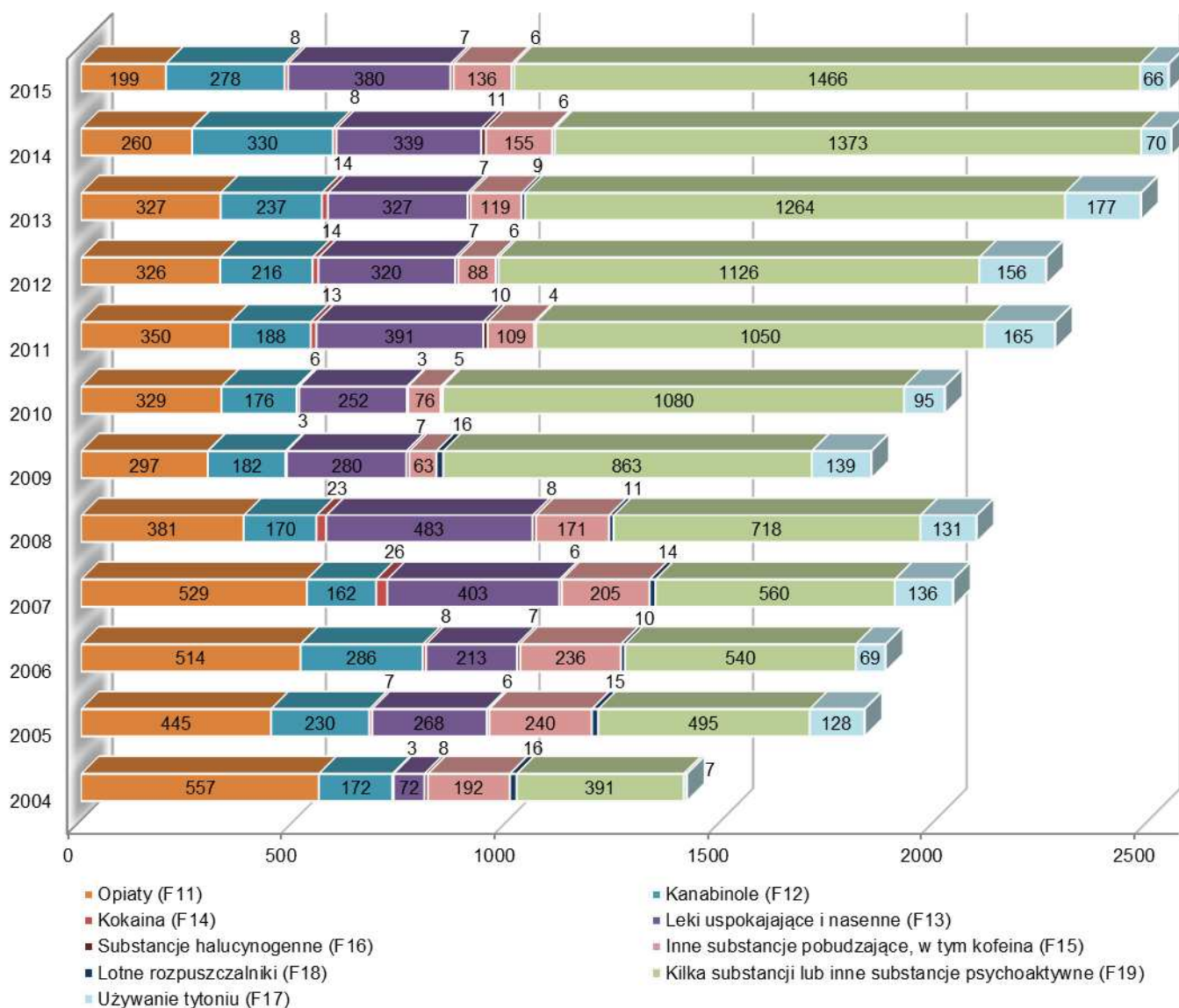
Wyszczególnienie	Leczeni			Leczeni po raz pierwszy		
	ogółem	w tym w wieku		ogółem	w tym w wieku	
		do 18 lat	19-29 lat		do 18 lat	19-29 lat
- kanabinoły (F12)	278	56	172	170	40	106
- leki uspokajające i nasenne (F13)	380	1	27	145	0	9
- kokaina (F14)	8	0	2	8	0	2
- inne substancje pobudzające, w tym kofeina (F15)	136	11	86	85	10	55
- substancje halucynogenne (F16)	7	0	4	4	0	3
- lotne rozpuszczalniki (F18)	6	1	1	1	1	0
- kilka substancji lub inne substancje psychoaktywne (F19)	1 466	159	563	695	95	325
- używanie tytoniu (F17)	66	11	8	34	7	4
Współistniejące uzależnienia od alkoholu (F10)	335	2	72	119	0	28
Współuzależnienia	147	2	24	105	2	19

* opieka czynna dotyczy pacjentów, którym wyznaczane i egzekwowane są terminy następnych wizyt w ciągu roku.

Uwaga: Liczba leczonych z zaburzeniami psychicznymi ogółem nie stanowi sumy liczby leczonych według rozpoznania zasadniczego. Różnica między sumą rozpoznań, a liczbą leczonych wynika z tego, że jeżeli w poradni nie ma zatrudnionego lekarza psychiatry (bądź konsultanta psychiatry), to wykazywana jest tylko ogólna liczba pacjentów (bez rozpoznań).

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego.

Wykres 14. Zaburzenia psychiczne spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych.

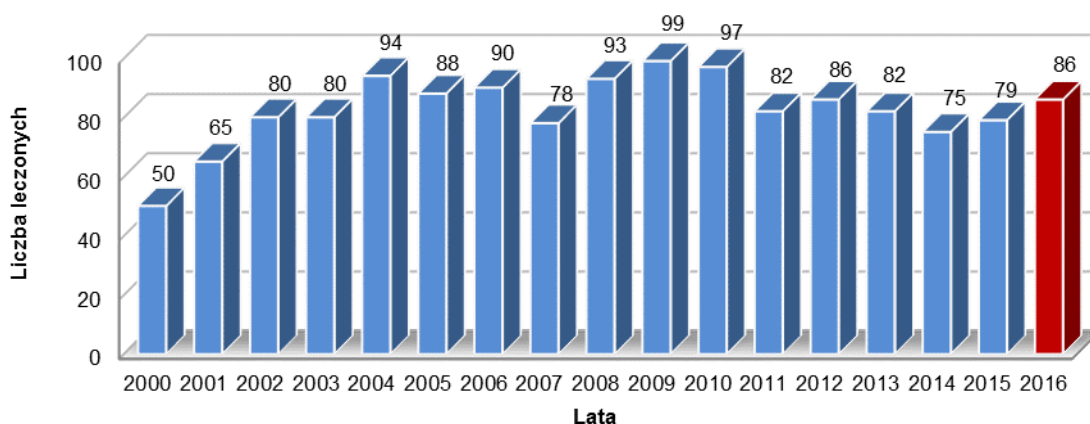
Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie sprawozdania MZ-15 (od 2010 roku na podstawie danych Wydziału Polityki Społecznej Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego).

Działania z zakresu redukcji szkód w dziedzinie narkomanii koncentrują się na niwelowaniu szkodliwych skutków zażywania narkotyków, a nie na przeciwdziałaniu ich używaniu. W Polsce programami redukcji szkód są programy substytucji lekowej oraz programy wymiany igieł i strzykawek, które zakładają pomoc osobom uzależnionym bez realizowania przez nich warunku abstynencji. Poradnia MONAR w Krakowie realizuje program wymiany igieł i strzykawek, a Poradnia Leczenia Uzależnień, Szpitala Specjalistycznego im. L. Rydygiera Sp. z o.o. w Krakowie realizuje program substytucji lekowej poprzez zapisywanie i kierowanie pacjentów do programu substytucyjnego.

W 2016 roku programem substytucyjnym objęto 86 osób (18 kobiet i 68 mężczyzn), co oznacza wzrost liczby leczonych w porównaniu do 2015 roku (wzrost o 7 osób) – wykres 15. Program substytucyjny obejmuje leczenie metadonem oraz suboxonem. Liczba pacjentów leczonych metadonem wyniosła 68 osób, w tym w wieku: 10-29 lat – 7 osób (2 kobiety i 5 mężczyzn), 30-64 lat – 61 osób (14 kobiet i 47 mężczyzn), zaś liczba leczonych suboxonem wyniosła 18 osób, w tym w wieku: 10-29 lat – 7 osób (1 kobieta i 6 mężczyzn), 30-64 lat – 11 osób (1 kobieta i 10 mężczyzn).

Osoby te głównie nadużywały opiaty/opioidy (kompot) oraz substancje towarzyszące, tj.: alkohol, amfetaminę, metkatynon, dopalacze, marihuanę, benzodiazepiny.

Wykres 15. Liczba osób objętych leczeniem substytucyjnym w Małopolsce w latach 2000 – 2016.

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Centrum Zdrowia Psychicznego Poradni Leczenia Uzależnień Szpitala Specjalistycznego im. L. Rydygiera Sp. z o.o. w Krakowie.

Z danych uzyskanych z Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w Krakowie wynika, że pierwszą jednostką penitencjarną w Polsce, która zastosowała metadonowe leczenie substytucyjne był Areszt Śledczy w Krakowie przy ul. Montelupich 7. W więziennym Zakładzie Opieki Zdrowotnej przy ul. Montelupich jest realizowany program leczenia substytucyjnego osób pozbawionych wolności z uzależnieniem od opiatów. Nosi on nazwę Metar Kraków. To właśnie ten areszt śledczy w 2003 roku, jako pierwszy w kraju, zaczął prowadzić metadonową redukcję szkód.

W 2016 roku liczba leczonych metadonem wyniosła 8 osób (7 mężczyzn oraz 1 kobieta) w przedziale wiekowym 33-52 lat. Najwięcej leczonych, bo 5 mężczyzn i 1 kobieta pochodziło z województwa małopolskiego, 1 mężczyzna z województwa podkarpackiego i 1 mężczyzna z województwa świętokrzyskiego. Najczęściej przyjmowanymi substancjami psychoaktywnymi były leki z grupy benzodiazepin i leki przeciwdepresyjne. Obecnie w Areszcie Śledczym w Krakowie przebywają 2 osoby objęte programem substytucyjnym leczenia metadonem.

Rozdział 2

Finansowanie programu

2.1 Kontraktowanie świadczeń w obszarze uzależnień

W 2016 roku Małopolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia przeznaczył łączną kwotę 35 657 952,76 zł na leczenie uzależnień od substancji psychoaktywnych w województwie małopolskim. Przeznaczone środki zostały podzielone na: leczenie ambulatoryjne – 8 606 937,96 zł, leczenie dzienne – 1 962 444,80 zł oraz leczenie stacjonarne – 25 088 570,00 zł. W 2016 roku liczba poradni działających w zakresie leczenia uzależnień wynosiła 54. W poradniach leczonych ogółem było 15 366 pacjentów. W omawianym okresie w województwie małopolskim było 102 miejsca pobytu dziennego dla osób uzależnionych, w których leczonych było 851 pacjentów. Liczba łóżek w oddziałach/ośrodkach stacjonarnych wynosiła 465 miejsc, z których skorzystało łącznie 6 174 pacjentów. Z uwagi na fakt, że uzależnienia od alkoholu oraz środków psychoaktywnych często współwystępują u tych samych pacjentów prezentowane zestawienie dotyczy wszystkich kontraktowanych w tym zakresie świadczeń. Ujęcie to umożliwia spojrzenie na skalę środków przeznaczanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia na leczenie osób uzależnionych w Małopolsce – tabela 5, 6 i 7.

Tabela 5. Lecznictwo ambulatoryjne w zakresie leczenia uzależnień w województwie małopolskim w 2016 roku.

Lp.	Zakres świadczeń	Wartość kontraktów w złotych	Liczba poradni	Liczba pacjentów
1.	Poradnia leczenia uzależnień	6 032 678,87	36	11 671
2.	Poradnia terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu	997 231,84	10	1 806
3.	Poradnia terapii uzależnień dla dzieci i młodzieży	245 157,00	3	379
4.	Poradnia terapii uzależnienia od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol	669 562,80	4	1 425
5.	Program Leczenia Substytucyjnego – program metadonowy	662 307,45	1	85
SUMA		8 606 937,96	54	15 366

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych przesłanych przez Małopolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia.

Tabela 6. Lecznictwo dzienne w zakresie leczenia uzależnień w województwie małopolskim w 2016 roku.

Lp.	Zakres świadczeń	Wartość kontraktów w złotych	Liczba miejsc pobytu dziennego	Liczba pacjentów
1.	Świadczenia dzienne terapii uzależnienia od alkoholu	1 160 224,80	59	556
2.	Świadczenia dzienne terapii uzależnienia od substancji psychoaktywnych	144 036,00	7	19
3.	Świadczenia dzienne leczenia uzależnień	658 184,00	36	276
SUMA		1 962 444,80	102	851

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych przesłanych przez Małopolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia.

Tabela 7. Lecznictwo stacjonarne w zakresie leczenia uzależnień w województwie małopolskim w 2016 roku.

Lp.	Zakres świadczeń	Wartość kontraktów w złotych	Liczba łóżek	Liczba pacjentów
1.	Leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych (detoksykacja)	6 726 346,00	88	2 841
2.	Leczenie zespołów abstynencyjnych po substancjach psychoaktywnych (detoksykacja)	1 359 400,00	20	537
3.	Leczenie uzależnień stacjonarne	4 314 700,00	92	753
4.	Świadczenia terapii uzależnienia od alkoholu	7 576 320,00	160	1 561
5.	Krótkoterminowe świadczenia terapii uzależnień od substancji psychoaktywnych	2 569 320,00	65	336
6.	Świadczenia rehabilitacji dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych ze współistniejącymi innymi zaburzeniami psychicznymi głównie psychotycznymi (podwójna diagnoza)	2 542 484,00	40	146
SUMA		25 088 570,00	465	6 174

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych przesłanych przez Małopolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia.

Dodatkowo poniżej zaprezentowano podział kwoty 35 657 952,76 na poszczególne powiaty województwa małopolskiego – tabela 8.

Tabela 8. Środki finansowe przekazane przez NFZ na leczenie uzależnień w poszczególnych powiatach województwa małopolskiego w 2016 roku.

Lp.	Powiat	Środki finansowe w złotych			Suma w złotych
		Leczenie ambulatoryjne	Lecznictwo dzienne	Lecznictwo stacjonarne	
1.	bocheński	89 190,00	0	0	89 190,00
2.	brzeski	137 359,80	174 849,00	0	312 208,80
3.	chrzanowski	297 496,80	0	0	297 496,80
4.	dąbrowski	0	0	0	0
5.	gorlicki	575 488,80	147 076,90	1 074 590,00	1 797 155,70
6.	krakowski	85 811,40	217 048,00	0	302 859,40
7.	limanowski	146 626,20	0	0	146 626,20
8.	miechowski	0	0	0	0
9.	myślenicki	235 720,60	0	0	235 720,60
10.	nowosądecki	37 268,10	0	0	37 268,10
11.	nowotarski	82 263,60	148 095,60	2 592 790,00	2 823 149,20
12.	olkuski	87 577,20	144 036,00	0	231 613,20
13.	oświęcimski	596 953,67	192 628,95	0	789 582,62
14.	proszowicki	0	0	0	0
15.	suski	89 301,60	0	0	89 301,60
16.	tarnowski	229 571,28	0	0	229 571,28
17.	tatrzański	274 464,80	0	0	274 464,80

Lp.	Powiat	Środki finansowe w złotych			Suma w złotych
		Leczenie ambulatoryjne	Lecznictwo dzienne	Lecznictwo stacjonarne	
18.	wadowicki	84 515,40	199 376,00	5 545 874,00	5 829 765,40
19.	wielicki	96 567,90	0	0	96 567,90
20.	m. Kraków	4 419 731,51	327 843,90	13 005 996,00	17 753 571,41
21.	m. Nowy Sącz	560 942,30	169 730,45	0	730 672,75
22.	m. Tarnów	480 087,00	241 760,00	2 869 320,00	3 591 167,00
SUMA		8 606 937,96	1 962 444,80	25 088 570,00	35 657 952,76

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych przesłanych przez Małopolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia.

Kolejki oczekujących – średni czas oczekiwania stacjonarnego leczenia uzależnień od środków psychoaktywnych.

Według danych z Narodowego Funduszu Zdrowia (stan na dzień 02.03.2017r.) kolejki oczekujących pacjentów na skorzystanie ze świadczeń medycznych (średni czas oczekiwania w przypadku stabilnym), występują w:

- Stowarzyszenie Monar, Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień w Krakowie (oddział detoksykacyjny) – 7 dni.
- Szpital Specjalistyczny im. dr. Józefa Babińskiego w Krakowie SPZOZ – Oddział Rehabilitacji dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych ze Współistniejącymi Zaburzeniami Psychicznymi – 82 dni.
- Stowarzyszenie Monar, Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień w Krakowie (oddział detoksykacyjny) – 4 dni

Brak kolejek w opiece dziennej jak i całodobowej w przypadkach pilnych.

2.2 Środki finansowe przeznaczone przez samorządy gminne w województwie małopolskim na przeciwdziałanie uzależnieniom

Jak wynika z danych z Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2015 roku samorządy gminne w województwie małopolskim na przeciwdziałanie alkoholizmowi i zwalczanie narkomanii wydatkowały kwotę 64 967 431,82 zł z czego 36 394 001,21 zł przeznaczono na pomoc dzieciom z rodzin z problemem uzależnienia. Zestawienie działań oraz kwoty przedstawiono w poniższej tabeli 9.

Tabela 9. Działania oraz środki finansowe przeznaczone przez gminy województwa małopolskiego w 2015 roku na pomoc dzieciom z rodzin z problemem uzależnienia (dane za rok 2016 będą dostępne w drugiej połowie 2017 roku).

Lp.	Kategoria wydatków	Kwota w zł	Pozycja w odniesieniu do pozostałych województw
1.	Pozalekcyjne zajęcia sportowe	7 193 508,51	1
2.	Budowa i/lub modernizacja miejsc, w których odbywają się pozalekcyjne zajęcia sportowe (w tym także place zabaw)	2 427 200,32	3
3.	Inne niż rekomendowane programy profilaktyczne	3 259 320,85	4
4.	Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych	3 192 019,65	4
5.	Kolonie i obozy z programem socjoterapeutycznym dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym	462 617,15	8
6.	Działalność miejsc pracy podwórkowej	288 953,00	6
7.	Działalność placówek specjalistycznych (z programem socjoterapeutycznym)	5 437 073,99	3
8.	Działalność placówek opiekuńczych (z programem wychowawczym)	7 924 191,74	5
9.	Działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	1 446 066,53	8
10.	Dożywanie dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych	1 645 211,80	3
11.	Festyny i inne imprezy plenerowe	947 717,55	4
12.	Imprezy sportowe (turnieje, wyścigi, olimpiady itp. z wyjątkiem pozalekcyjnych zajęć sportowych)	641 625,62	5
13.	Konkursy (plastyczne, literackie, muzyczne itp.)	398 747,63	2
14.	Spektakle profilaktyczne	291 052,22	8
15.	Rekomendowane programy profilaktyczne	364 297,88	6
16.	Jednorazowe prelekcje, pogadanki	199 118,47	9
17.	Programy i przedsięwzięcia profilaktyczne opracowywane i realizowane, skierowane do grup rówieśniczych	134 914,15	5
18.	Programy dla młodzieży z grup ryzyka	134 914,15	5
19.	Programy interwencyjno-profilaktyczne dla młodzieży eksperymentującej z substancjami psychoaktywnymi, w tym z alkoholem	5 450,00	16
SUMA		36 394 001,21	

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie zestawienia statystycznego PARPA pn. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych w Polsce w samorządach gminnych w 2015 roku.

2.3 Zadania finansowane ze środków budżetu województwa

W 2016 roku Marszałek Województwa wydał 65 zezwoleń na obrót hurtowy napojami alkoholowymi o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwa, a także 59 zezwoleń na obrót hurtowy napojami alkoholowymi o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu, z wyjątkiem piwa. Łącznie uzyskano 1 067 150 zł dochodów. Z uwagi na fakt, iż niewykorzystane środki przechodzą na rok kolejny, podobnie jak w przypadku niewykorzystania dotacji bądź jej zwrotu, w 2016 roku **na realizację zadań bieżących wydano łącznie z tzw. „korkowego” 1 019 215 zł** (w tym 540 708 zł z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii oraz 478 507 zł z paragrafu 85154 – przeciwdziałanie

alkoholizmowi) oraz **398 403 zł na zadania inwestycyjne, a także 225 729,54 zł ze środków budżetu województwa**, co dało łączną kwotę **1 643 347,54 zł** – tabela 10.

Tabela 10. Zadania zrealizowane ze środków budżetu województwa oraz tzw. „korkowego” w 2016 roku.

Lp.	Nazwa zadania	Wartość zadania w zł	Wydatkowana kwota z paragrafu 85153 w zł	Wydatkowana kwota z paragrafu 85154 w zł	Środki z budżetu województwa
1.	Dofinansowanie zadań realizowanych przez Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego	172 203	172 203	-	-
2	Dofinansowanie zadań pozaleczniczych realizowanych przez Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnień w Krakowie	150 000	-	150 000	-
3.	Konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w dziedzinie rozwoju ośrodków leczenia uzależnień	470 000	291 317	178 683	-
4.	Konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w dziedzinie profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom	180 000	53 683	126 317	-
5.	Narada Pełnomocników Gminnych ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom	12 680	6 340	6 340	-
6.	Warsztaty Liderów Młodzieżowych pn.: „MOC 2016” *	8 932	4 465	4 467	-
7.	Spotkania Małopolskiej Rady ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom	800	400	400	-
8.	Kampania informacyjno-edukacyjna	24 600	12 300	12 300	-
9.	Szpital Specjalistyczny im. L. Rydygiera w Krakowie sp. z o.o. (Oddział Toksykologii i Chorób Wewnętrznych z Pododdziałem Detoksykacji, Poradnia Leczenia Uzależnień)	200 000	-	200 000	-
10.	Podhalański Szpital Specjalistyczny im. Jana Pawła II w Nowym Targu (Oddział Psychiatrii z Pododdziałem Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych)	198 403	-	198 403	-
11.	Realizacja projektu Zagrożenia w sieci - profilaktyka, reagowanie	225 729,54	-	-	225 729,54
SUMA		1 643 347,54	540 708	876 910	225 729,54

* Zadanie zostało zrealizowane, jednakże z uwagi na fakt, iż środki finansowe zostały przekazane do innej jednostki, nie było ono rozliczane w Departamencie Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM.

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM.

Rozdział 3

Prewencja i nadzór w Małopolsce

3.1 Dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie

Istotnym zagadnieniem związanym nierozzerwalnie z dostępnością do nielegalnych substancji psychoaktywnych jest także przestępczość „narkotykowa” wynikająca z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Przestępczość „narkotykowa” na terenie Małopolski w 2016 roku:

- Przestępstwa stwierdzone – **9 706** (6 758 w 2015 roku) więcej o 2 948,
- Przestępstwa wykryte – **9 484** (6 521 w 2015 roku) więcej o 2 963,
- Czyny karalne – **1 077** (726 w 2015 roku) więcej o 351.

Najwięcej przestępstw stwierdzonych z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w 2015 roku ujawniły niżej wymienione jednostki Policji:

- KMP Kraków – **2 556** przestępstw stwierdzonych (2 047 w 2015 roku) wzrost o 509,
- KPP Chrzanów – **1 197** przestępstw stwierdzonych (432 w 2015 roku) wzrost 765,
- KPP Oświęcim – **1 160** przestępstw stwierdzonych (592 w 2015 roku) wzrost o 568,
- KPP Brzesko – **880** przestępstw stwierdzonych (1 002 w 2015 roku) spadek o 122,
- KPP Dąbrowa Tarnowska – **838** przestępstw stwierdzonych (715 w 2015 roku) wzrost o 123,
- KPP Bochnia – **691** przestępstw stwierdzonych (224 w 2015 roku) wzrost o 467,
- KMP Tarnów – **291** przestępstw stwierdzonych (248 w 2015 roku) wzrost o 43.

W ocenie Policji, poszczególne miasta nie są dotknięte w większym stopniu problemem narkomanii niż inne powiaty województwa, ponieważ funkcjonariusze z tych miast zatrzymują także dilerów z Krakowa. Liczba przestępstw stwierdzonych związana jest z lepszą wykrywalnością przedmiotowych przestępstw.

Osoby podejrzane, nieletni sprawcy:

- Ogółem podejrzanych – **2 469** (2 142 w 2015 roku) wzrost o 327,
- Nieletni sprawcy – **157** (157 w 2015 roku) stały poziom.

Udział nieletnich sprawców w ogólnej liczbie osób podejrzanych w 2016 roku wyniósł 6,3% (7,3% w 2015 roku).

Najczęściej popełniane przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w 2016 roku:

- Art. 62 dot. nielegalnego posiadania narkotyków:
ust. 1 – **4 590** (3 739 w 2015 roku), ust. 3 – **375** (313 w 2015 roku),
- Art. 59 dot. nielegalnego rozprowadzania narkotyków w celach zarobkowych:
ust. 1 – **2 055** (1 346 w 2015 roku), ust. 2 – **358** (172 w 2015 roku),
- Art. 58 dot. nakłaniania innych do używania narkotyków:
ust. 1 – **1 019** (573 w 2015 roku), ust. 2 – **190** (168 w 2015 roku).

Głównym przedmiotem przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii były niżej wymienione środki psychoaktywne:

- Marihuana, haszysz,
- Substancja psychotropowa (NSP-dopalacze),
- Amfetamina,
- Kokaina
- Tabletki ekstazy,
- Polska heroina,

- Heroina,
- LSD.

Funkcjonariusze Policji z Małopolski, w trakcie wykonywania czynności służbowych na drogach oraz w miejscach znajdujących się w rejonie dyskotek, wykorzystywali do „weryfikacji” kierowców urządzenia ORATEC, Rapaid STAT, które pozwoliły na „wykrycie” narkotyków z sześciu podstawowych grup:

- Amfetaminy,
- Benzodiazepiny,
- THC,
- Kokainy,
- MDMA,
- Opiaty.

Na terenie województwa małopolskiego w 2016 roku przebadano 1 294 kierowców, w tym ujawniono 285 osób kierujących pojazdem pod wpływem substancji psychoaktywnych.

Jednym z największych miejsc podaży i popytu narkotyków na terenie Małopolski pozostaje Miasto Kraków. W dalszej kolejności należy wymienić powiat brzeski, tarnowski, chrzanowski, oświęcimski, bocheński i dąbrowski. Sprzedaż narkotyków odbywa się najczęściej na ulicy, w kawiarniach, dyskotekach, samochodach, parkach, w pobliżu szkół oraz poprzez dostarczenie przez kuriera pocztowego lub listonosza.

Z informacji uzyskanych z Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie wynika, że na terenie województwa małopolskiego ceny sprzedawanych narkotyków w 2016 roku kształtowały się w sposób podobny do roku ubiegłego, jednakże zaobserwowano nieznaczny spadek ceny polskiej heroiny, kokainy oraz heroiny tj.:

- Amfetamina: 10 – 50 zł za 1 gram,
- Haszysz: 25 – 35 zł za 1 gram,
- Marihuana: 15 – 30 zł za 1 gram,
- Extasy: 2 – 15 zł za 1 tabletkę,
- Polska heroina: 4 – 7 zł za 1 cm³ (4 – 9 zł za 1 cm³ w 2015 roku),
- Kokaina: 120 – 250 zł za 0,8 gram (120 – 300 zł za 0,8 gram w 2015 roku),
- Grzybki halucynogenne: 2,5 zł za sztukę lub około 25 zł/gram,
- LSD 25: 35 zł za 1 listek,
- Heroina: 40 – 50 zł za 1 gram (40 – 60 zł za 1 gram w 2015 roku),
- Konopie indyjskie: około 600 zł za 1 krzak.

3.2 Dane z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie

Zapoczątkowane 2 października 2010 roku działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie środków zastępczych, są kontynuowane na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii. Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących: zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii.

Wraz z wejściem w życie w dniu 1 lipca 2015 roku ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 roku o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niektórych innych ustaw objęto kontrolą dodatkowo 114 nowych substancji psychoaktywnych. Minister Zdrowia określił w drodze rozporządzenia wykaz podmiotów uprawnionych do przeprowadzania badań, mających na celu ustalenie czy dany produkt jest środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną oraz wykaz nowych substancji psychoaktywnych. Zmiany te w sposób zasadniczy uprościły drogę do skutecznego

„ścigania” osób, które łamią zakaz wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych. Państwowa Inspekcja Sanitarna na bieżąco monitoruje przypadki wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych. Właściwi państwowi inspektorzy sanitarni pozyskują informacje o obrocie środkami zastępczymi we własnym zakresie lub otrzymują informacje od służb takich jak: Policja, Centralne Biuro Śledcze, Służba Celna, Straż Miejska. Współpraca ta, szczególnie ze Służbą Celną, Policją i Państwową Inspekcją Farmaceutyczną, jest sformalizowana dzięki porozumieniu zawartemu przez Głównego Inspektora Sanitarnego w dniu 26 października 2011 roku. Z uwagi na fakt, iż zjawisko wprowadzania do obrotu i używania środków zastępczych wymaga skoordynowanych działań zapobiegawczych różnych służb w województwie małopolskim, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej realizują swoje działania we współpracy z Policją i Służbą Celną. Udział Policji w kontrolach obiektów jest bardzo istotny z uwagi, chociażby na bezpieczeństwo kontrolujących. Dodatkowo organy te wyposażone zostały przez ustawodawcę w takie narzędzia prowadzenia kontroli, jak możliwość wylegitymowania osób czy przeszukania sklepu, co w dużej mierze stanowi o skuteczności podejmowanych działań.

W 2016 roku przeprowadzono **75** kontroli (66 kontroli w 2015 roku) w związku z wprowadzaniem do obrotu produktów, co do których zachodziło uzasadnione podejrzenie, że stwarzają zagrożenie dla życia i zdrowia – tabela 11.

Tabela 11. Liczba kontroli w ujęciu powiatowym w latach 2013-2016.

L.p.	Powiat	2013	2014	2015	2016
1.	brzeski	-	1	-	-
2.	chrzanowski	1	-	-	-
3.	krakowski	20	5	22	19
4.	limanowski	1	-	-	-
5.	miechowski	-	-	1	-
6.	nowosądecki	7	18	11	13
7.	olkuski	5	-	-	-
8.	oświęcimski	1	-	1	
9.	tarnowski	9	9	21	40
10.	tatrzański	-	1	7	3
11.	wadowicki	-	1	3	-
12.	wielicki	1	-	-	-
SUMA		45	35	66	75

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie.

W związku z przeprowadzonymi kontrolami wydano łącznie **92** decyzje:

- **1** decyzja z art. 27c ust. 1 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej dot. wstrzymania wytwarzania lub wprowadzania do obrotu lub nakazu wycofania produktu z obrotu na czas niezbędny do przeprowadzenia oceny i badań jego bezpieczeństwa,
- **14** decyzji z art. 27c ust. 6 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej dot. zakazu wytwarzania produktu lub wprowadzania produktu do obrotu, a także nakazu wycofania produktu z obrotu oraz jego zniszczenie na koszt strony postępowania,
- **45** decyzji z art. 44c ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii dot. wstrzymania wytwarzania produktu lub wycofania go z obrotu, na czas niezbędny do przeprowadzenia

badani mających na celu ustalenie, czy dany produkt jest środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną,

- 18 decyzji z art. 44c ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii dot. zakazu wytwarzania lub wprowadzania do obrotu produktu, nakazuje jego wycofanie z obrotu, a także orzeka o jego przepadku na rzecz Skarbu Państwa i zniszczeniu, jeżeli ten produkt jest środkiem zastępczym albo nową substancją psychoaktywną,
- 14 decyzji z art. 52a ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii dot. kar pieniężnych za wytwarzanie lub wprowadzanie do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli zabezpieczono oraz zatrzymano ogółem **8 554** produktów (4 607 produktów w 2015 roku), z czego pobrano do badań laboratoryjnych **132** próbki (360 próbek w 2015 roku) podejrzanych produktów, a przebadano **53** próbki.

Na podmioty, które złamały zakaz wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych, nałożone zostały kary pieniężne w łącznej kwocie **420 000 zł** (1 893 000 zł w 2015 roku).

W zakresie prowadzonego postępowania odwoławczego, Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Krakowie wydała:

- 30 decyzji o utrzymaniu w mocy decyzji organu I instancji,
- 1 postanowienie o niedopuszczalności do złożenia odwołania,

Bezspornym jest fakt, iż zjawisko wprowadzania do obrotu środków zastępczych w województwie małopolskim istnieje nadal pomimo podejmowanych działań.

Wprowadzanie do obrotu środków zastępczych w województwie małopolskim systematycznie wzrasta. **W 2016 roku w Małopolsce istniało 15 podmiotów oferujących w sprzedaży środki zastępcze.** Większość z nich była powiązana ze sobą osobowo i kapitałowo oraz funkcjonowała pod szyldem innej działalności tj.: sklepów z artykułami modelarskimi „Model art”, „lucky club”, „lucky hot point”, „magic liquid”, „go4fun”, „euforia”, „smart erotic shop”, „mała poligrafia xsero”, „7 lucky seven”. Należy nadmienić, że rynek dopalaczy to także obrót środkami zastępczymi przez internet i przez osoby prywatne (dilerzy), gdzie działania organu są znacznie utrudnione. Rynek internetowy należy do jednego z najtrudniejszych do kontroli. W województwie małopolskim, w miarę posiadanych możliwości, prowadzony jest monitoring stron internetowych. Działania te są prowadzone w celu eliminacji bądź ograniczenia podejrzanych produktów w sprzedaży internetowej i zmierzają do blokowania funkcjonowania sklepów internetowych oferujących w sprzedaży środki zastępcze. Poza kompetencją organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest sprzedaż z tzw. „ręki do ręki”, gdzie obrót tymi produktami jest największy. W 2016 roku spraw przekazanych przez prokuraturę celem przeprowadzenia postępowania w trybie art. 52a w związku z art. 44b ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii było 90. W roku 2016 r. we współpracy z policją został zamknięty sklep internetowy www.chemical-rc.pl oferujący w sprzedaży dopalacze.

Nadmienić należy również, iż w roku 2016 stacje powiatowe ściśle współpracowały z jednostkami organizacyjnymi, takimi jak szkoły i podmioty lecznicze w zakresie działań profilaktycznych i zapobiegawczych. Działania polegały między innymi na dystrybucji materiałów dydaktycznych. Materiały dydaktyczne dystrybuowane były głównie w szkołach, Szacuje się, że w województwie małopolskim liczba odbiorców materiałów dydaktycznych wyniosła około 4000 osób.

W ramach działalności edukacyjno-profilaktycznej przy współudziale Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Województwa Małopolskiego zorganizowano konferencje oraz szkolenia dla pedagogów, nauczycieli, dyrektorów szkół, ratowników medycznych, terapeutów uzależnień, rodziców pn.:

- „Dopalacze - dlaczego są tak niebezpieczne”;
- „Jak budować szkolną profilaktykę używania nowych substancji psychoaktywnych”;
- „Współczesne narkotyki, dopalacze, inspiracje profilaktyczne”.

W ramach konferencji „Dopalacze - dlaczego są tak niebezpieczne” zorganizowano również warsztaty dla młodzieży szkół ponadpodstawowych w których wzięło udział 100 uczniów.

Ponadto, we współpracy z Głównym Inspektorem Sanitarnym przeprowadzono ogólnopolski konkurs na plakat pn.: „Stop dopalaczom”.

Głównym celem konkursu była:

- popularyzacja zdrowego stylu życia tzn. wolnego od nałogów przez wzmocnienie zaangażowania uczniów w działania projektowe,
- promowanie działań mających wpływ na kształtowanie postaw prozdrowotnych przez zwrócenie uwagi na problem „dopalaczy” i wynikających z nich konsekwencji zdrowotnych i prawnych,
- intensyfikacja działań edukacyjnych w środowisku lokalnym przez wykorzystanie mocnych stron do zwiększenia kreatywności i wzbudzanie odpowiedzialności za zdrowie własne i innych,
- aktywizacja środowiska szkolnego w rozwijaniu bezpieczeństwa w swojej okolicy, zarówno w szkole jak i w miejscu zamieszkania,
- zwiększenie efektywności oddziaływań programowych w zakresie promocji i profilaktyki poprzez budowanie poczucia własnej wartości i umożliwienie prezentacji uzdolnień na forum.

W związku z potrzebą poszerzenia wiedzy w obszarze funkcjonowania rynku nowych narkotyków w Polsce, Główny Inspektor Sanitarny przygotował ogólnopolskie badanie ankietowe „Młodzież a dopalacze – postawy i zachowania” adresowane do uczniów drugich klas gimnazjów i drugich klas szkół ponadgimnazjalnych. Na terenie województwa małopolskiego badania ankietowe przeprowadzono wśród 725 uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Uzyskane wyniki posłużą do przygotowania dokładnej diagnozy problemu używania „dopalaczy” z uwzględnieniem m.in. danych demograficznych.

Mając na uwadze fakt, iż środowisko osadzonych narażone jest na szczególne ryzyko działania nowych narkotyków zauważono potrzebę zorganizowania cyklu szkoleń pt. „Dopalacze - czym są i jak działają” dla kadry kierowniczej i funkcjonariuszy Służby Więziennej. W ramach tego programu w województwie małopolskim zorganizowano 11 szkoleń, w sumie przeszkolono 1 100 osób.

Bardzo ważnym elementem w podejmowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną działaniach z zakresu zwalczania nowych narkotyków jest funkcjonowanie bezpłatnej infolinii 800 060 800. W 2016 roku pracownicy Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie odebrali 17 połączeń na infolinię „dopalaczową”. Zaobserwowany spadek połączeń wynika z konkretnych działań prowadzonych przez Inspekcje Sanitarne mające na celu ograniczenie wprowadzania do obrotu środków zastępczych oraz akcje z zakresu profilaktyki.

Celem podejmowanych działań profilaktyczno-edukacyjnych było uświadamianie zagrożenia dla zdrowia, jakie stanowi używanie środków zastępczych, oraz zminimalizowanie ryzykownych zachowań prowadzących do ich używania.

3.3 Podejrzenia zatruc Nowymi Substancjami Psychoaktywnymi

Od stycznia 2013 roku Ośrodek Kontroli Zatruc w Warszawie zbiera dane o interwencjach medycznych w przypadkach podejrzeń zatruc Nowymi Substancjami Psychoaktywnymi (NSP) oraz prowadzi centralny rejestr tych zdarzeń. Dane zbierane są ze szpitali oraz częściowo z Państwowych Wojewódzkich Inspektoratów Sanitarnych. Dane pochodzące z rejestrowanych zgłoszeń nie stanowią rzeczywistej liczby zdarzeń o charakterze podejrzenia zatrucia NSP. Z informacji ustnie przekazywanych przez lekarzy z województwa małopolskiego, liczba interwencji medycznych jest większa i nie wszystkie są zgłaszane. Brak możliwości powszechnego oznaczania substancji czynnych w materiale biologicznym powoduje, że zatrucia dopalaczami są nadal rozpoznawane na podstawie przebiegu klinicznego, wywiadu lekarskiego oraz okoliczności zdarzenia, bez potwierdzenia analitycznego. Potwierdzenie analityczne badaniem toksykologicznym w chwili obecnej jest niedostępne.

W 2015 roku na terenie kraju odnotowano **7 284** przypadków (2 513 przypadków w 2014 roku) podejrzeń zatruc NSP. Z czego z obszaru województwa małopolskiego zgłoszono **149** przypadków (36 przypadków w 2014 roku) w tym 19 kobiet (13%) i 130 mężczyzn (87%). Dane za rok 2016 będą dostępne w okresie późniejszym (około maja 2017 roku). Do rejestru włączone zostały zdarzenia określone jako:

- zatrucie dopalaczem,
- dopalacz,
- nieznana substancja psychoaktywna,
- nieznaną substancję odurzającą,
- wymieniane z nazwy handlowej „dopalacz”,
- substancja psychoaktywna.

Ze względu na nowe definicje (substancji psychoaktywnej i środka zastępczego) zawarte w nowelizowanej ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii (lipiec 2015) zgłoszenia od tego miesiąca mogły dotyczyć podejrzeń zatruc nie tylko „dopalaczami” i NSP, ale również substancjami potencjalnie psychoaktywnymi zawartymi w ogólnie dostępnych produktach leczniczych z grupy OTC czy lekami oddziaływującymi na ośrodkowy układ nerwowy.

Do rejestru nie zostały włączone zdarzenia określone jako zatrucie: alkoholem, narkotykami klasycznymi (amfetaminą i pochodnymi, kokainą, opiatami i THC).

Zdarzenia odnotowano w miejscowościach województwa małopolskiego:

- Kraków – 70,
- Nowy Sącz – 17,
- Tarnów – 12,
- Zakopane – 6 (p. tatrzański),
- Nowy Targ – 4 (p. nowotarski),
- Olkusz – 4 (p. olkuski),
- Brzesko – 3 (p. brzeski),
- Chrzanów – 3 (p. chrzanowski),
- Kamionka Wielka – 3 (p. nowosądecki),
- Limanowa – 3 (p. limanowski),
- Miechów – 3 (p. miechowski),
- Oświęcim – 2 (p. oświęcimski),
- Piwniczna Zdrój – 2 (p. nowosądecki),
- Budzów – 1 (p. suski),
- Gaboń – 1 (p. nowosądecki, gm. Stary Sącz)
- Krynica-Zdrój – 1 (p. nowosądecki),
- Mystków – 1 (p. nowosądecki, gm. Kamionka Wielka),
- Myślenice – 1 (p. myślenicki),
- Skawina – 1 (p. krakowski),
- Sucha Beskidzka – 1 (p. suski),
- Wadowice – 1 (p. wadowicki),
- Zabrzeż – 1 (p. nowosądecki, gm. Łącko),

W 8 przypadkach miejscem zdarzenia były miejscowości spoza województwa, jednak zostały wliczone do zdarzeń w województwie małopolskim, ponieważ były zgłoszone przez placówki ochrony zdrowia działające na terenie województwa małopolskiego:

- Opatów – 2 (woj. świętokrzyskie, p. opatowski),
- Pińczów – 2 (woj. świętokrzyskie, p. pińczowski),
- Łazy – 1 (woj. śląskie, p. zawierciański),
- Staszów – 1 (woj. świętokrzyskie, p. staszowski),
- Tarnawatka – 1 (woj. lubelskie, p. tomaszowski)
- Włoszczowa – 1 (woj. świętokrzyskie, p. włoszczowski)

Wskaźnik interwencji medycznych na 100 tysięcy mieszkańców w skali kraju w 2015 roku wyniósł **19,12** (6,53 w 2014 roku). W 2015 roku w województwie małopolskim odnotowano jeden z najniższych wskaźników interwencji medycznych z powodu użycia substancji psychoaktywnych na 100 tysięcy mieszkańców w skali kraju i wynosił **4,45** (1,07 w 2014 roku). Wzrósł on jednak 4-krotnie w stosunku do roku poprzedzającego.

We wszystkich grupach wiekowych obserwuje się wzrost wskaźnika na 100 tysięcy mieszkańców w danej grupie populacyjnej. W 2015 roku w stosunku do roku 2014 największy wzrost wskaźnika wystąpił w grupie wiekowej 16-18 lat z 5,01 w 2014 roku do 25,6 w 2015 roku). W 2015 roku nie zgłoszono zatruć w grupach wiekowych 0-12 lat. W grupie wiekowej 13-15 lat nastąpił wzrost wskaźnika z 2,83 w 2014 roku do 9,44 w 2015 roku. Nie zgłoszono ani jednego przypadku zgonu mogącego mieć związek z użyciem NSP – tabela 12.

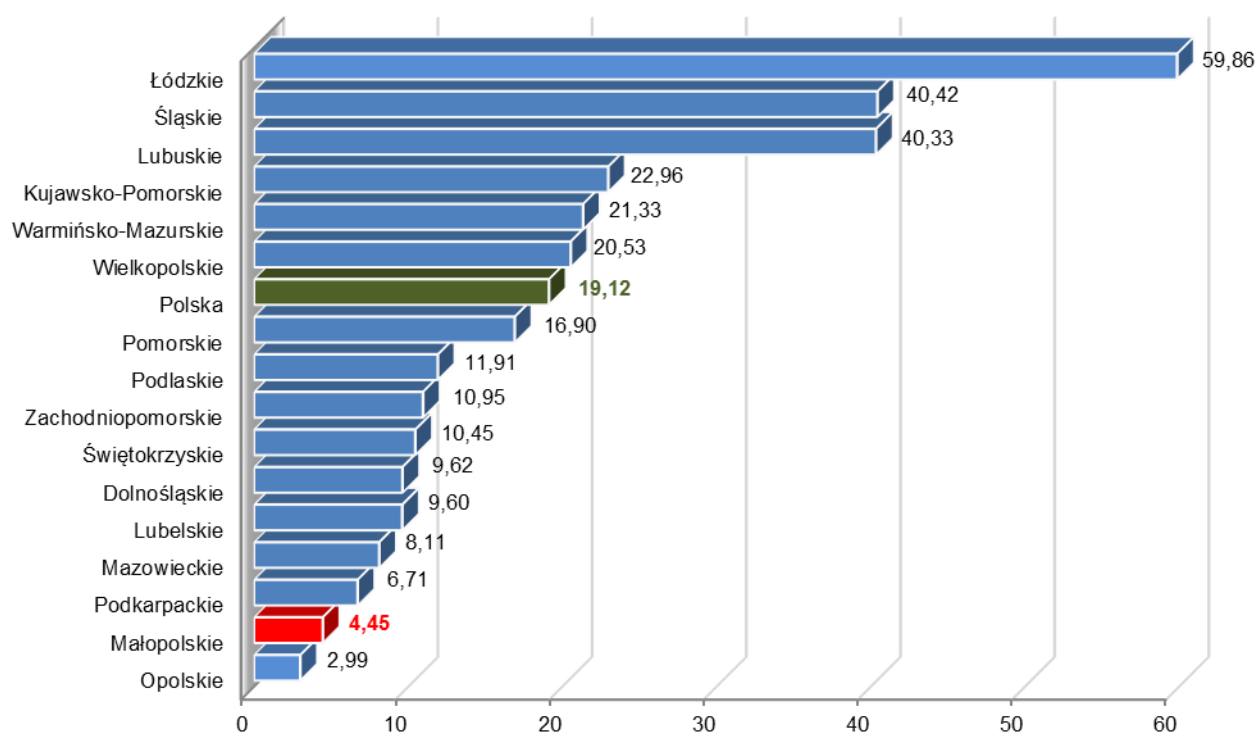
Tabela 12. Liczba zgłoszeń w poszczególnych grupach wiekowych w 2015 roku.

L.p.	Przedział wiekowy	Liczba zgłoszeń	Wskaźnik na 100 tys. - woj. małopolskie	Wskaźnik na 100 tys. - Polska
1.	0 – 6	0	0	0,07
2.	7 – 12	0	0	1,3
3.	13 – 15	10	9,44	46,94
4.	16 – 18	29	25,6	123,92
5.	19 – 24	50	18,98	81,06
6.	25 – 29	21	7,1	41,97
7.	30 – 39	22	3,97	19,72
8.	powyżej 40 r.ż.	3	0,18	0,97
9.	nieznany wiek	14	-	-
SUMA		149	4,45	19,12

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Ośrodka Kontroli Zatruć w Warszawie.

W 2015 roku w województwie małopolskim odnotowano jeden z najniższych wskaźników zatruć Nowymi Substancjami Psychoaktywnymi na 100 tysięcy mieszkańców w skali kraju – wykres 16.

Wykres 16. Wskaźnik zatruc NSP na 100 tysięcy mieszkańców w 2015 roku.

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Ośrodka Kontroli Zatruc w Warszawie.

3.4 Dane z Punktów Konsultacyjno-Diagnostycznych

Zakażenia wirusem HIV są najczęściej wynikiem ryzykownych zachowań seksualnych, które często są związane z używaniem substancji psychoaktywnych. Diagnostyka laboratoryjna dotycząca HIV odgrywa nie tylko podstawową, ważną rolę w rozpoznaniu bądź wykluczeniu zakażenia, ale jest także bardzo istotna w profilaktyce zakażeń.

W województwie małopolskim w 2016 roku funkcjonowały dwa Punkty Konsultacyjno-Diagnostyczne (w Krakowie: ul. Kopernika 19 oraz w Tarnowie ul. Mostowa 4). We wszystkich Punktach bezpłatnie i anonimowo można było wykonać testy na obecność wirusa HIV. Prowadzone były też rozmowy około testowe oraz poradnictwo w zakresie ryzykownych zachowań seksualnych. Punkt w Krakowie ul. Kopernika 19 został utworzony w 2015 roku i prowadzony był przez Stowarzyszenie Jeden Świat i był w całości finansowany przez Krajowe Centrum ds. HIV/AIDS. Działalność Punktu w Tarnowie prowadzona była przez Stowarzyszenie Nadzieja Rodzinie, Punkt był finansowany ze środków Krajowego Centrum ds. HIV/AIDS (testy i ich wykonanie) oraz przy wsparciu finansowym Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii (porady i konsultacje). Dodatkowo w 2016 roku przy wsparciu finansowym Eksperta, Stowarzyszenie Nadzieja Rodzinie zorganizowało mobilny punkt testowania w Sieradzy. Przez ostatnie sześć lat działalności Punktów Konsultacyjno-Diagnostycznych zauważono, iż systematycznie wzrastała liczba osób wykonujących badanie w kierunku zakażenia wirusem HIV, jednocześnie wzrosła liczba wykrytych zakażeń – tabela 13.

Tabela 13. Liczba pacjentów Punktów Konsultacyjno-Diagnostycznych w latach 2011-2016.

Rok	Liczba przebadanych pacjentów	Liczba wyników dodatnich badania
2011	742	11
2012	1 011	11
2013	1 333	11
2014	1 412	12
2015	1 788	32
2016	2 008	32

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Punktu Konsultacyjno-Diagnostycznego HIV/AIDS w Krakowie.

W Krakowie w 2016 roku w Punkcie Konsultacyjno-Diagnostycznym przy ul. Kopernika 19 przyjęto 1 859 osób, wykryto 32 zakażenia wirusem HIV. W Tarnowie przyjęto w sumie 129 osób z czego wykonano 86 testów, nowych zakażeń wirusem HIV nie wykryto. W mobilnym punkcie testowania w Sieradzy wykonano 20 porad wraz z testem, nowych zakażeń wirusem HIV nie wykryto. W trakcie konsultacji edukowano i korygowano zachowania związane z używaniem i nadużywaniem alkoholu i narkotyków; szacowano ryzyko zachowań seksualnych podejmowanych w związku z używaniem substancji psychoaktywnych, korygowano zachowania narażające na zakażenie HIV/HBV/HCV i innych chorób przenoszonych drogą płciową, prowadzono wsparcie i opiekę nad osobami u których wykryto zakażenie HIV. Pacjenci zgłaszający się do Punktów Konsultacyjno-Diagnostycznych mieli zapewnione zarówno specjalistyczne doradztwo ze strony osoby pełniącej dyżur w Punkcie, wykwalifikowanego doradcę w kierunku HIV/AIDS, jak również opiekę i edukację pielęgniarki podczas pobierania krwi do badania i tuż po nim.

Rozdział 4

Działania podejmowane przez Samorząd Województwa Małopolskiego w 2016 roku na rzecz przeciwdziałania narkomanii

4.1 Cel operacyjny 1: Wspieranie działań profilaktycznych oraz edukacyjnych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w obszarze problematyki związanej z używaniem substancji psychoaktywnych

Zadanie 1.1. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych i innych podmiotów w obszarze profilaktyki narkomanii, rodzinnej oraz na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Województwo Małopolskie realizując jedno ze swoich zadań ustawowych współpracuje z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji projektów w dziedzinie profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom oraz rozwoju ośrodków leczenia uzależnień w trybie otwartego konkursu ofert na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

W dniu 8 marca 2016 roku Zarząd Województwa Małopolskiego przyjął uchwałę Nr 304/16 w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w dziedzinie rozwoju ośrodków leczenia uzależnień w 2016 roku. W ramach otwartego konkursu ofert do Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM wpłynęło 5 ofert konkursowych. Na etapie oceny formalnej wszystkie 5 ofert po uzupełnieniach spełniło wymagania określone w regulaminie i zakwalifikowało się do oceny merytorycznej. Na mocy uchwały Zarządu Województwa Małopolskiego Nr 671/16 z dnia 5 maja 2016 roku w sprawie rozstrzygnięcia otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w dziedzinie rozwoju ośrodków leczenia uzależnień w 2016 roku, dofinansowanie otrzymało 5 podmiotów, wszystkie z nich realizowały między innymi zadania w ramach Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020. Na konkurs ofert przeznaczono z budżetu województwa łącznie 470 000 zł, z czego 291 317 zł przeznaczono z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii.

W dniu 7 czerwca 2016 roku Zarząd Województwa Małopolskiego przyjął uchwałę Nr 824/16 w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w dziedzinie profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom w 2016 roku. W ramach otwartego konkursu ofert do Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej wpłynęło 18 ofert konkursowych. Ze względów formalnych odrzucono 5 ofert, a 13 dopuszczono do oceny merytorycznej. Na mocy uchwały Zarządu Województwa Małopolskiego Nr 1138/16 z dnia 25 lipca 2016 roku w sprawie rozstrzygnięcia otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w dziedzinie profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom w 2016 roku, dofinansowanie otrzymało 10 podmiotów, gdzie 6 z nich realizowało między innymi zadania w ramach Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020. Na konkurs ofert przeznaczono z budżetu województwa łącznie 180 000 zł, z czego 53 683 zł przeznaczono z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii.

Celem obydwóch konkursów ofert była realizacja zadań określonych w Programie współpracy Województwa Małopolskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2016 przyjętym Uchwałą nr XIV/215/2015 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 października 2015 roku z późniejszymi zmianami w sprawie przyjęcia „Programu współpracy Województwa Małopolskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2016”.

W ramach zadania 1.1 poprzez otwarty konkurs ofert w dziedzinie profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom dotację otrzymał jeden projekt:

1 Projekt

Nazwa Podmiotu: Stowarzyszenie MONAR Ośrodek Leczenia Terapii i Rehabilitacji Osób Uzależnionych z Nawrotami Choroby w Krakowie ul. Nadbrzezie 25, 31-983 Kraków.

Tytuł zadania: „Udzielanie wsparcia poza leczniczego nier refundowanego przez NFZ w zakresie motywowania uzależnionych do podjęcia terapii lub w zakresie rehabilitacji, postrehabilitacji i readaptacji społeczno-zawodowej osób uzależnionych w trakcie i po zakończeniu terapii, zagrożonych wykluczeniem”.

Kwota umowy: 14 239 zł (w tym z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii 7 239 zł).

Odbiorcy: Osoby uzależnione, będące w nawrocie choroby bądź zagrożone nawrotem (bezdolne, niepełnosprawne) aktualnie przebywające w ośrodku i absolwenci programu terapii zamieszkujący na terenie województwa małopolskiego. Działaniem objęto 40 osób.

Działania:

- Zorganizowano 2 trzydniowe obozy w Zakopanem: w dniach 23-25.09.2016 roku oraz 21-23.10.2016 roku. W każdym turnusie uczestniczyło 20 absolwentów/pacjentów ośrodka.
- Podczas wyjazdów prowadzono grupy terapeutyczne, psychodramy i spotkania pn.: „Jak się czuję i jakie są moje oczekiwania związane z pobytem na obozie”, „Z czym zaczynam dzień?”, „Co to dla mnie zdrowy styl życia?”, „Moja trzeźwość a mój styl życia”, „Umiejętność planowania i spędzania wolnego czasu elementem trzeźwienia”.
- Zwiedzanie i wyjścia krajoznawcze.

Zadanie 1.2. Prowadzenie i inicjowanie edukacyjnych kampanii społecznych w obszarze przeciwdziałania używaniu substancji psychoaktywnych, zagrożeń uzależnieniami behawioralnymi oraz zapobiegania zachowaniom ryzykownym w obszarze zakażenia wirusem HIV.

Województwo Małopolskie przy współpracy z Komendą Wojewódzką Policji w Krakowie oraz Krakowską Akademią im. A. Frycza Modrzewskiego kontynuowało realizację innowacyjnego w skali kraju projektu pn. „Zagrożenia w sieci – profilaktyka, reagowanie”. W 2016 roku ze środków budżetu województwa przeznaczono na ten projekt 225 729,40 zł. W ramach projektu w dniach 3-5 października 2016 roku odbyła się 3 dniowa konferencja szkoleniowa dla 120 policjantów realizujących projekt, a także utworzono aplikację mobilną w formie gry edukacyjnej dla młodzieży. Dodatkowo zakupiono materiały edukacyjne od Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej przeznaczone na potrzeby szkoleniowe oraz gadżety promocyjne z logo projektu, które zostały przekazane do szkół z terenu województwa małopolskiego. W 2016 roku w ramach realizacji projektu kadra małopolskiej policji dotarła do 59 nowych placówek oraz 744 szkół już wcześniej wdrożonych do projektu, w których to spotkali się z 44 339 uczniami (1 515 spotkań), 6 589 rodzicami (12 spotkań) oraz 3 965 nauczycielami i pedagogami (1 154 spotkania).

Zadanie 1.3. Wspieranie programów oraz działań w obszarze profilaktyki narkomanii skierowanych do dzieci, młodzieży, studentów oraz rodziców i opiekunów.

W dniach 19-20 listopada 2016 roku w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Małopolska Szkoła Gościnności im. Tytusa Chałubińskiego w Myślenicach zorganizowano we współpracy ze Stowarzyszeniem Siemacha, kolejną III edycję Warsztatów Liderów Młodzieżowych pn.: „MOC 2016” dla młodzieży w wieku 14-18 lat z terenu województwa małopolskiego. Do udziału w warsztatach zostało zaproszonych 30 uczniów ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z terenu województwa. Celem warsztatów było wykreowanie zintegrowanej, zaangażowanej grupy liderów młodzieżowych z Małopolski gotowej do angażowania się w różnorodne działania społeczne na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom wśród młodych osób poprzez: uwrażliwienie ich na problemy społeczne pojawiające się we własnej grupie rówieśniczej, poszerzenie wiedzy dotyczącej uzależnień, rozwinięcie umiejętności świadomego podejmowania decyzji oraz świadomego korzystania z internetu, telefonu oraz innych zdobyczy technologii. W ramach warsztatów młodzi ludzie wzmocnili

osobiste kompetencje przyszłych liderów i zostali zainspirowani do tworzenia projektów oraz przejmowania odpowiedzialności za swoje środowisko lokalne. Na powyższy cel przeznaczono 8 932 zł (w tym z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii 4 465 zł).

Źródło: Zdjęcia Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM.

W ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych w dziedzinie profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom Województwo Małopolskie udzieliło dotacji na realizację dwóch projektów:

1 Projekt

Nazwa Podmiotu: Stowarzyszenie Muzyka Świata AKORD, AL. Wolności 41D/1, 33-300 Nowy Sącz.

Tytuł zadania: „Zanim będzie za późno – kreatywna profilaktyka wśród dzieci i młodzieży w walce z uzależnieniem”.

Kwota umowy: 12 190 zł (w tym z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii 6 095 zł).

Odbiorcy: 2 319 uczniów w wieku 13 – 18 lat ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z terenu województwa małopolskiego, z pięciu powiatów: gorlickiego, krakowskiego, limanowskiego, nowosądeckiego oraz Miasta Nowy Sącz.

Działania:

- Część profilaktyczno – animacyjno – artystyczna, w tym m.in. wykłady z prezentacją multimedialną, część artystyczna z pokazem filmowo-fotograficznym, interaktywna dyskusja, ćwiczenia z elementami wykładu profesjonalnego coacha i trenera komunikacji interpersonalnej oraz elementy psychodram – żywej interakcji z młodzieżą. Czas trwania jednego bloku programowego to 2h (wykład, część artystyczna, dyskusja, prezentacja, elementy psychodramy). Łącznie 12 bloków po 2h dla 2 216 uczniów.
- Część rozwojowo-praktyczna wykład i praktyczne ćwiczenia prowadzone przez profesjonalnego coacha / warsztaty umiejętności psychospołecznych. Po rozmowach z dyrekcją oraz psychologami, wybrano grupę uczniów, którzy wykazywali „tendencje” do brania/używania). W ramach zajęć powstał konspekt warsztatów psychoprofilaktycznych. Łącznie 8 modułów po 2h dla 103 uczniów.

Źródło: Zdjęcia Stowarzyszenia Muzyka Świata AKORD.

2 Projekt

Nazwa Podmiotu: Fundacja Praesterno Małopolski Ośrodek Fundacji Praesterno w Krakowie, al. Pokoju 7, 31-548 Kraków.

Tytuł zadania: „Program przeciwdziałania młodzieżowej patologii społecznej - profilaktyka uzależnień - program autorski”.

Kwota umowy: 23 428 zł (w tym z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii 4 135 zł).

Odbiorcy: Młodzież szkolna w wieku 14 – 20 lat z grupy ryzyka i ich rodzice, a także młodzież ucząca się w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych w Krakowie, okolicznych gminach i dwóch powiatach województwa małopolskiego i ich rodzice. Wychowawcy, nauczyciele i pedagodzy szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych ze szkół krakowskich i 2 powiatów woj. Małopolskiego. Studenci pierwszych lat studiów w krakowskich Szkołach Wyższych. Działaniem objęto 1 866 osób.

Działania:

- Młodzieżowe Grupy Psychokorekcyjne – Grupy Wsparcia. W trakcie całego cyklu pracy z grupą prowadzący wprowadzali elementy treningu interpersonalnego, elementy edukacyjno – warsztatowe, elementy terapii grupowej, i indywidualnej na tle grupy.
- Klub Młodzieżowy czyli Twórcza Alternatywa – zajęcia uzupełniające dla uczestników i absolwentów projektu.
- Konsultacje indywidualne dla młodzieży i rodziców.
- Profilaktyczne Warsztaty Klasowe.
- Prelekcje dla młodzieży w ramach godzin wychowawczych.
- Prelekcje dla rodziców w ramach wywiadówek i tzw. pedagogizacji rodziców.
- Grupy warsztatowe dla rodziców – domowe partnerstwo.
- Szkolenia dla wychowawców, nauczycieli i pedagogów.
- Zajęcia dla studentów – warsztaty profilaktyczne dotyczące HIV/AIDS i HCV.

Zadanie 1.4. Wspieranie rozwoju punktów konsultacyjno-diagnostycznych prowadzących bezpłatnie działania profilaktyczne oraz anonimowo badania na obecność wirusa HIV.

W roku 2016 w województwie małopolskim funkcjonowały dwa Punkty Konsultacyjno-Diagnostyczne (w Krakowie: ul. Kopernika 19 oraz w Tarnowie ul. Mostowa 4), które bezpłatnie i anonimowo wykonywały testy w kierunku zakażenia wirusem HIV. Koszty testów i doradztwa w jednym punkcie w Krakowie pokrywało Krajowe Centrum ds. AIDS. Z kolei Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego udzielił wsparcia finansowego w wysokości 22 000 zł na konsultacje doradców edukatorów oraz pielęgniarek w Punkcie w Tarnowie oraz organizację mobilnego punktu testowania w Sieradzu

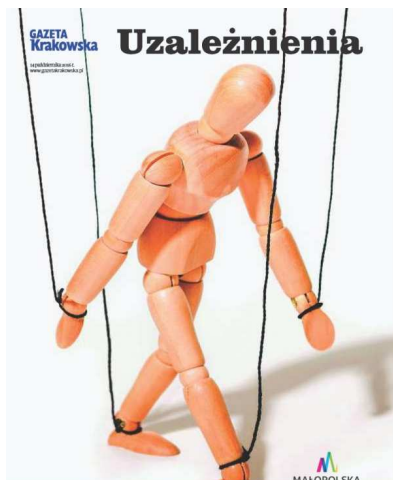
Zadanie 1.6. Gromadzenie i udostępnianie informacji na temat programów profilaktyki narkomanii – bank dobrych praktyk- rozwijanie strony internetowej Województwa Małopolskiego dotyczącej profilaktyki.

Na bieżąco zamieszczano informacje nt. wydarzeń/kampanii/akcji profilaktycznych odbywających się na terenie województwa małopolskiego na stronie www.profilaktykawmalopolsce.pl oraz www.malopolska.pl, a także na profilu facebooka *Zdrowie w Małopolsce*.

Zadanie 1.8. Współpraca z mediami w zakresie upowszechniania wiedzy na temat narkomanii i związanych z nią problemów.

W 2016 roku Województwo Małopolskie przeprowadziło kampanię informacyjno-edukacyjną związaną z tematyką uzależnień. Dodatek ukazał w Gazecie Krakowskiej w dniu 14 października 2016 roku w postaci 16 stronicowego magazynu formatu A4 w nakładzie 4 000 sztuk. Dodatkowo przeprowadzona została tygodniowa kampania internetowa na serwisach Gazety będąca zapowiedzią dodatku. Zawartość merytoryczna kampanii dotyczyła szeroko pojętej profilaktyki uzależnień. Poruszone zostały m.in. tematy związane z: profilaktyką alkoholową, przeciwdziałaniem narkomanii,

zagrożeniami przyjmowaniem nowych substancji psychoaktywnych, a także ryzykiem zakażenia HIV/AIDS. Na powyższy cel przeznaczono 24 600 zł (w tym z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii 12 300 zł).

Źródło: Zdjęcia Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM.

4.2 Cel operacyjny 2: Rozwój systemu pomocy osobom uzależnionym od narkotyków, zachowań behawioralnych oraz ich rodzinom

Zadanie 2.3. Poprawa bazy lokalowej ośrodków leczenia i pobytu osób uzależnionych od środków psychoaktywnych bądź budowa nowego ośrodka (przy wykorzystaniu różnych źródeł finansowania)

W ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych w dziedzinie rozwoju ośrodków leczenia uzależnień w 2016 roku Województwo Małopolskie udzieliło dotacji na realizację czterech projektów:

1 Projekt
Nazwa Podmiotu: Stowarzyszenie MONAR, Poradnia Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień w Krakowie ul. Św. Katarzyny 3, 31-063 Kraków.   Tytuł zadania: „DROP-IN Krakowska 19: Poprawa bazy lokalowej programu redukcji szkód związanych z używaniem narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych”.   Kwota umowy: 98 091 zł (całość z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii).   Odbiorcy: Osoby czynnie uzależnione od narkotyków bezdomne, najczęściej bez środków do życia, bez pracy i domu. Poza problemami socjalnymi, osoby korzystające z noclegowni borykają się z problemami zdrowotnymi, do najpoważniejszych należą zakażenia wirusem HIV, HCV, ogólne wyniszczenie organizmu oraz stany zapalne żył.   Działania: • Wykonano suchą zabudowę, malowanie, instalację elektryczną, prace nad hydrauliką i adaptacją pomieszczeń sanitarnych oraz montaż urządzeń sanitarnych. • Obłożono płytkami ceramicznymi ściany oraz gresem podłogi. • Zakupiono i zamontowano drzwi wewnętrzne oraz okno. • Zakupiono wyposażenie. Celem realizacji zadania było rozdzielenie prowadzonych przez Poradnię MONAR w Krakowie projektów o charakterze terapeutycznym i leczniczym od projektów o charakterze redukcji szkód, a tym samym oddzielenie od siebie różnych grup pacjentów mających zupełnie różne potrzeby, oczekiwania i możliwości. Dokonując remontu pozyskanego z zasobów Gminy Miejskiej Kraków lokalu, zorganizowano serwis zlokalizowany w centrum Krakowa przy ul. Krakowskiej 19 dla

czynnych narkomanów. Projekt ten ma znaczący wpływ na jakość realizowanych przez Poradnię MONAR w Krakowie działań, w tym także z zakresu redukcji szkód.

Zdjęcia przed remontem:

Zdjęcia po remoncie:

Źródło: Zdjęcia Stowarzyszenia MONAR, Poradnia Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień w Krakowie.

2 Projekt

Nazwa Podmiotu: Stowarzyszenie MONAR Ośrodek Leczenia Terapii i Rehabilitacji Osób Uzależnionych z Nawrotami Choroby w Krakowie ul. Nadbrzezie 25, 31-983 Kraków.

Tytuł zadania: „Modernizacja instalacji i remont pomieszczeń na parterze budynku ul. Nadbrzezie 25”.

Kwota umowy: 131 047 zł (w tym z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii 65 523 zł).

Odbiorcy: Pacjenci przebywający na leczeniu uzależnieni od substancji psychoaktywnych powyżej

25 roku życia, doświadczający nawrotu choroby.

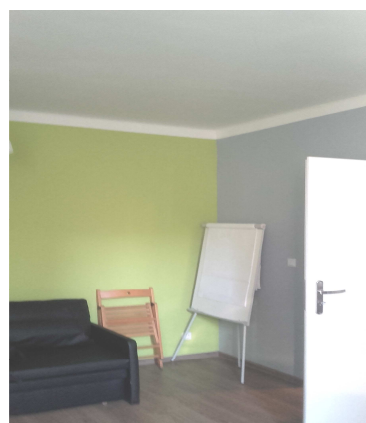
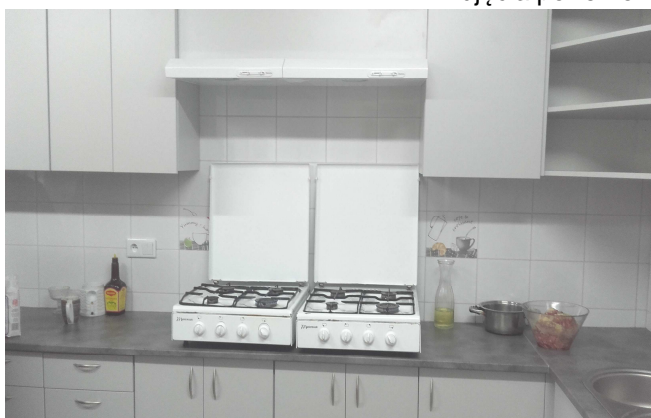
Działania:

- Wykonano remont na parterze budynku, w tym kuchni, pokoi i łazienek.
- Zakupiono wyposażenie.
- Poprawiona została wydajność i skuteczność pracy, a tym samym jakość i liczba udzielanych świadczeń.

Zdjęcia przed remontem:

Zdjęcia po remoncie:

Źródło: Zdjęcia Stowarzyszenia MONAR Ośrodek Leczenia Terapii i Rehabilitacji Osób Uzależnionych z Nawrotami Choroby w Krakowie.

3 Projekt

Nazwa Podmiotu: Małopolskie Towarzystwo Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych „Powrót z U”, ul. Starego Dębu 12B/15, 31-354 Kraków.

Tytuł zadania: „Doposażenie i bieżąca konserwacja Poradni przy ulicy Bobrowskiego 8 w Krakowie”.

Kwota umowy: 14 544 zł (całość z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii).

Odbiorcy: Osoby zagrożone rozwojem problemów wynikających z używania substancji psychoaktywnych, uzależnione od środków psychoaktywnych przed podjęciem terapii lub po jej zakończeniu, uzależnione behawioralnie przed podjęciem terapii lub po jej ukończeniu, używające środków psychoaktywnych w sposób problemowy.

Działania:

- Wykonano remont: łazienki, sufitów, oraz podłóg.
- Wymieniono witryny i drzwi wejściowe.

Zdjęcia przed remontem:

Zdjęcia po remoncie:

Źródło: Zdjęcia Małopolskiego Towarzystwa Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych „Powrót z U”.

4 Projekt

Nazwa Podmiotu: Stowarzyszenie MONAR, Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień w Krakowie ul. Suchy Jar 4, 31-983 Kraków.

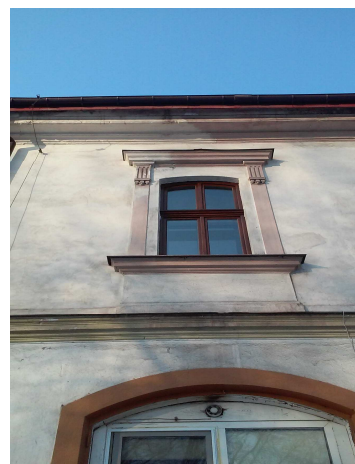
Tytuł zadania: „Wymiana stolarki okiennej w pałacu Kirchmayerów jako rozwój i poprawa bazy lokalowej w placówce Stowarzyszenie Monar Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień w Krakowie przy ul. Suchy Jar 4”.

Kwota umowy: 129 746 zł (w tym z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii 64 873 zł).

Odbiorcy: Pacjenci podejmujący terapię w ośrodku, a także bliscy i członkowie ich rodzin.

Działania:

- Zdemontowano stare okna.
- Wykonano montaż nowych lub odrestaurowanych okien wraz z parapetami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

Źródło: Zdjęcia Stowarzyszenia MONAR, Ośrodka Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień w Krakowie.

Zadanie 2.4. Wspieranie programów pomocy terapeutycznej oraz redukcji szkód dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, w tym zakażonych wirusem HIV, HBV i/lub HCV

W ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych w dziedzinie profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom w 2016 roku Województwo Małopolskie udzieliło dotacji na realizację dwóch projektów:

1 Projekt

Nazwa Podmiotu: Stowarzyszenie Monar – Małopolski Zespół Hosteli Socjalno-Readaptacyjnych ul. Sadowa 117a, 32-020 Wieliczka.

Tytuł zadania: „Wspieranie programów redukcji szkód dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych”.

Kwota umowy: 9 141 zł (całość z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii).

Odbiorcy: Osoby nie mające zaplecza socjalnego, które ukończyły program leczenia uzależnień, dotknięte trwałą bezdomnością i bezrobociem, mające poważne problemy zdrowotne (zakażenie HIV, HCV).

Działania:

- Wspieranie procesu readaptacji poprzez opracowanie i weryfikację realizacji indywidualnych programów rozwoju, a także udzielanie wsparcia i wzmacnianie motywacji do dalszej pracy nad sobą.
- Grupa wsparcia, wspomagająca w trudnych sytuacjach oraz ucząca potrzebnych umiejętności życiowych poprzez omawianie i rozwiązywanie aktualnych problemów, a także motywowanie do podejmowania pracy, promowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego.
- Warsztaty rozwoju osobistego w tym wzmacnianie aktywności beneficjentów projektu w zakresie inicjowania nowych zachowań opartych na wiedzy, nowym sposobie postrzegania siebie, nowych postawach i umiejętnościach.
- Interwencje kryzysowe tj.: indywidualne sesje w formie krótkich interwencji polegające na wsparciu i pomocy w sformułowaniu planu rozwiązania sytuacji kryzysowej.
- Udostępniono 64 miejsca noclegowe dla bezdomnych osób uzależnionych.
- Przeprowadzono 39 godzin działań środowiskowych z czego skorzystały 52 osoby.
- Interwencją kryzysową objęto 38 osób.
- Dyżurami wychowawców (39 dyżurów) objęto 64 osoby.
- Zebrano zużyte: igły 190 szt., strzykawki 69 szt.
- Wydano 280 szt. igieł i 98 szt. strzykawek.

2 Projekt

Nazwa Podmiotu: Stowarzyszenie MONAR, Poradnia Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień w Krakowie ul. Św. Katarzyny 3, 31-063 Kraków.

Tytuł zadania: „Uliczny program redukcji szkód”.

Kwota umowy: 15 941 zł (całość z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii).

Odbiorcy: Osoby używające problemowo, szkodliwie substancji psychoaktywnych lub uzależnione od nich, w tym osoby, które przyjmują narkotyki w iniekcjach. Działaniem objęto 107 osób.

Działania:

- Praca w terenie przez streetworkerów (dotarcie do specyficznych, odpowiednich miejsc i środowisk użytkowników; nawiązanie i podtrzymanie kontaktu).
- Dystrybucja czystych igieł i strzykawek, jak również innych materiałów ograniczających szkody zdrowotne (gaziki spirytusowe, woda do iniekcji, prezerwatywy, środki opatrunkowe, itp.).
- Zbieranie do specjalnych pojemników skażonego sprzętu iniekcyjnego i bezpieczna utylizacja skażonych igieł i strzykawek.
- Udzielanie informacji i prowadzenie edukacji klientów, w tym udzielanie kompleksowej informacji na temat infrastruktury pomocowej na terenie Krakowa dla osób uzależnionych, edukacja na temat zagrożeń związanych z przyjmowaniem środków psychoaktywnych; towarzyszenie przy załatwianiu ważnych zdrowotnie i społecznie spraw beneficjentów.
- Szkolenia dla edukatorów/realizatorów Programu.

Zadanie 2.5. Wspieranie różnych form programów leczenia substytucyjnego.

W województwie małopolskim program leczenia substytucyjnego realizuje: Poradnia Metadonowa działająca przy Szpitalu Specjalistycznym im. Ludwika Rydygiera w Krakowie Sp. z o.o., oraz Więzienny Zakład Opieki Zdrowotnej przy ul. Montelupich 7 w Krakowie dla osób pozbawionych wolności z uzależnieniem od opiatów.

Zadanie 2.6. Wspieranie rozwoju i modernizacji bazy ośrodków prowadzących postrehabilitację oraz reintegrację społeczną, zawodową osób w trakcie i po zakończeniu terapii.

W ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych w dziedzinie rozwoju ośrodków leczenia uzależnień w 2016 roku Województwo Małopolskie udzieliło dotacji na realizację jednego projektu:

1 Projekt

Nazwa Podmiotu: Stowarzyszenie Monar – Małopolski Zespół Hosteli Socjalno-Readaptacyjnych ul. Sadowa 117a, 32-020 Wieliczka.

Tytuł zadania: „Remont i doposażenie budynku 117a przy ul. Sadowej w Wieliczce przeznaczonego na Hostel postrehabilitacyjny dla osób uzależnionych od narkotyków lub innych substancji psychoaktywnych. Rozwój bazy lokalowej”.

Kwota umowy: 96 572 zł (w tym z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii 48 286 zł).

Odbiorcy: Osoby uzależnione od narkotyków korzystające z programu substytucyjnego, po ukończonej terapii, bądź w fazie nawrotu choroby, które nie posiadają podstawowego zaplecza życiowo-socjalnego. Program hosteli adresowany jest do osób leczonych substytucyjnie oraz utrzymujących abstynencję od narkotyków i alkoholu, które dotknięte są trwałą bezdomnością i bezrobociem, a oprócz tego mają poważne problemy zdrowotne (zakażenie HIV, HCV). Do placówki przyjmowani są zarówno mężczyźni (w większości), jak i kobiety powyżej 18 roku życia, a także osoby z dziećmi.

Działania:

- Wykonano remont: sześciu pomieszczeń z przeznaczeniem na pokoje mieszkalne, dwóch pomieszczeń z przeznaczeniem na kuchnię oraz dwóch pomieszczeń z przeznaczeniem na łazienkę.
- Wykonano remont kotłowni z piecem CO i zasobnikiem wody ciepłej, instalacji C.O wraz

z grzejnikami.

- Dopuszono budynek poprzez zakup: łóżek z materacami, mebli pokojowych, mebli kuchennych, pralki, lodówki, lamp pokojowych, łazienkowych oraz kuchennych.
- Podwyższono standard bazy lokalowej, co przyczyniło się do wzrostu satysfakcji mieszkańców i motywacji do zmiany swojego życia.

Zdjęcia przed remontem:

Zdjęcia po remoncie:

Źródło: Zdjęcia Stowarzyszenia Monar – Małopolski Zespół Hosteli Socjalno-Readaptacyjnych.

Zadanie 2.7. Prowadzenie szkoleń z zakresu problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych w tym wpływu na funkcjonowanie bliskich oraz ryzykiem zakażenia wirusem HIV w szczególności dla lekarzy POZ, lekarzy specjalistów medycyny rodzinnej.

W ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych w dziedzinie profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom Województwo Małopolskie udzieliło dotacji na realizację jednego projektu:

1 Projekt

Nazwa Podmiotu: Centrum Profilaktyki i Edukacji Społecznej PARASOL, z siedzibą w Krakowie, ul. Rakowicka 10a, 31-511 Kraków.

Tytuł zadania: „Parasol więzienny”.

Kwota umowy: 22 263 zł (w tym z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii 11 132 zł).

Odbiorcy: Osoby z grupy wysokiego ryzyka jaką jest populacja osadzonych w więzieniu, odbywających karę pozbawienia wolności oraz opuszczających zakłady karne i areszty śledcze.

Osoby w szczególności używające narkotyków i eksperymentujące z narkotykami. Działaniem objęto 58 osób przebywających w: Zakładzie Karnym Kraków – Nowa Huta, Zakładzie Karnym Trzebinia, Areszcie Śledczym ul. Montelupich w Krakowie oraz Areszcie Śledczym Kraków – Podgórze.

Działania:

- Przeprowadzono zajęcia z zakresu uzależnień narkotykowych i alkoholowych oraz kwestii zdrowotnych z tym związanych, w tym:
 - profilaktyczne spotkania grupowe o charakterze informacyjno-edukacyjnym oraz psychoedukacyjnym (o tematyce m.in. specyfika uzależnienia, symptomy nawrotów, HIV oraz inne choroby współistniejące z uzależnieniem, oferta pomocowa dla osób uzależnionych),
 - spotkania indywidualne obejmujące m.in. diagnozę sytuacji, rozpoznanie oczekiwań podopiecznego, budowanie motywacji do planowania zmian,
 - konsultacje i poradnictwo, w ramach których wykonywane zostały konsultacje z rodzinami beneficjentów oraz prokuraturami i sądami.

4.3 Cel operacyjny 3: Rozwój oraz wzmacnianie współpracy z instytucjami oraz osobami działającymi w obszarze przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych

Zadanie 3.4. Wspieranie i udzielanie pomocy samorządom gminnym w realizacji zadań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z narkomanią

W dniach 20-21 października 2016 roku w Krynicy-Zdroju odbyła się 2-dniowa Narada Pełnomocników Gminnych ds. Uzależnień powołanych przez Wójtów, Burmistrzów, Prezydentów Miast z terenu Województwa Małopolskiego. W warsztatach wzięło udział łącznie 44 uczestników. Spotkanie było poświęcone omówieniu zagadnień związanych z profilaktyką uzależnień, czynnikami ryzyka uzależnienia od alkoholu, a czynnikami chroniącymi i sprzyjającymi zdrowieniu osób uzależnionych jak i członków ich rodzin, a także zadaniami gmin w kontekście profilaktyki uzależnień i promocji zdrowego stylu życia. Problematyka warsztatów zwróciła uwagę na budowanie właściwych strategii profilaktycznych, z uwagi na fakt, iż więcej jest osób pijących ryzykownie i szkodliwie niż samych osób uzależnionych, których skuteczność leczenia wciąż jest mała. Dodatkowo zostały poruszone zagadnienia związane z realizacją zadań przez gminy w związku z ostatnimi zmianami prawnymi i wprowadzeniem w życie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020. Na powyższy cel przeznaczono 12 680 zł (w tym z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii 6 340 zł).

Źródło: Zdjęcia Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM.

Zadanie 3.6. Rozwijanie platformy współpracy pomiędzy instytucjami celem rozwijania systemu informacji o narkotykach i narkomanii

Uchwałą Nr 41/15 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 20 stycznia 2015 roku powołana została Małopolska Rada ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom. Rada zgodnie z założeniami

Małopolskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2014-2020 oraz Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020, Małopolska Rada ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom stanowi organ opiniotwórczo – doradczy Marszałka Województwa Małopolskiego i działa społecznie, wykorzystując najlepsze doświadczenia swoich Członków w zakresie monitorowania i koordynowania realizacji poszczególnych celów operacyjnych wyżej wymienionych Programów. W skład Rady wchodzi m.in. eksperci z głosem doradczym, którzy uczestniczyli w pracach Zespołu Zadaniowego ds. opracowania Wieloletnich Programów Wojewódzkich tj.: Małopolskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2014-2020 oraz Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020, który został powołany Zarządzeniem nr 27/2013 Marszałka Województwa Małopolskiego z dnia 8 marca 2013 roku. Zespół działał do czasu przyjęcia powyższych Programów.

W 2016 roku odbyły się dwa spotkania Małopolskiej Rady ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom. Pierwsze odbyło się w dniu 17 października 2016 roku i było poświęcone między innymi przedstawieniu Sprawozdania za 2015 rok z realizacji Małopolskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2014-2020 oraz Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020, a także wyników badania ankietowego ESPAD pn.: „Używanie Alkohol i Narkotyków przez Młodzież Szkolną”, które zostało przeprowadzone w 2015 roku przez Instytut Psychiatrii i Neurologii na zlecenie Województwa Małopolskiego.

W dniu 13 grudnia 2016 roku odbyło się drugie spotkanie Małopolskiej Rady ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom. Celem spotkania było przedstawienie zrealizowanych zadań w 2016 roku przez Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnień w Krakowie, a także omówienie działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach nadzoru nad nowymi substancjami psychoaktywnymi.

Zadanie 3.7. Rozwijanie i wspieranie działań Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego w realizacji zadań statutowych – zarządzanie i koordynacja Programu.

W ramach umowy przekazano kwotę 172 203 zł na realizację zadań Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego. Szczegółowe sprawozdanie z działalności Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego za rok 2016 stanowi załącznik nr 2 do raportu.

Podsumowanie

W 2016 roku cele oraz zadania w ramach Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020 były realizowane przez Samorząd Województwa oraz innych realizatorów tj. instytucje oraz podmioty czynnie zaangażowane w działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w obszarze uzależnień.

W roku 2016 odnotowano wzrost środków finansowych przeznaczonych przez Małopolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia na leczenie uzależnień i współuzależnień na terenie województwa małopolskiego. W 2016 roku wydatkowano na ten cel kwotę 35 657 952,76 zł, w 2015 roku była to kwota 32 411 647,10 zł. Największe nakłady finansowe w 2016 roku przeznaczone były na leczenie stacjonarne w dalszej kolejności na ambulatoryjne, a następnie na świadczenia udzielane w trybie dziennym. Na podstawie danych oraz informacji uzyskanych z Narodowego Funduszu Zdrowia na temat kolejek oczekujących na świadczenia medyczne w placówkach stacjonarnego leczenia uzależnień od środków psychoaktywnych można stwierdzić, że obecny poziom finansowania zabezpiecza potrzeby i gwarantuje dostępność do leczenia osobom uzależnionym.

Samorząd Województwa w 2016 roku na realizację zadań bieżących przeznaczył łącznie z tzw. „korkowego” 1 019 215 zł (w tym 540 708 zł z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii oraz 478 507 zł z paragrafu 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi) oraz 398 403 zł na zadania inwestycyjne, a także 225 729,54 zł ze środków budżetu województwa, co dało łączną kwotę 1 643 347,54 zł

Samorządy gminne Województwa Małopolskiego w 2015 roku na przeciwdziałanie alkoholizmowi i zwalczanie narkomanii wydatkowały kwotę 64 967 431,82, co w skali kraju plasuje Małopolskę na czwartym miejscu.

Na podstawie raportu z badań z pn.: „Oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków oraz analiza wzorów używania narkotyków w Województwie Małopolskim”, można przyjąć, że liczba problemowych użytkowników opioidów mieści się w szerokim przedziale 400 – 1 173. Środkowy punkt przedziału przypada na wartość 787 osób. Analogiczne oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków innych niż opioidy dają przedział 2 969 – 4 392 osób. Punkt środkowy tego przedziału wynosi 3 681. Próba wspólnego oszacowania liczby problemowych użytkowników narkotyków w Województwie Małopolskim daje wynik mieszczący się w szerokim przedziale 3 793 – 5 412. Punktem środkowym tego oszacowania jest liczba 4 602. Można więc przyjąć, iż w Województwie Małopolskim mamy około 4 600 problemowych użytkowników narkotyków, z czego około 800 zalicza się do problemowych użytkowników opioidów.

Według danych z Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie wynika, że przestępczość „narkotykowa” na terenie Małopolski w 2016 roku wyniosła:

- Przeszypstwa stwierdzone – 9 706 (6 758 w 2015 roku) więcej o 2 948,
- Przeszypstwa wykryte – 9 484 (6 521 w 2015 roku) więcej o 2 963,
- Czyny karalne – 1 077 (726 w 2015 roku) więcej o 351.

Najwięcej przestępstw stwierdzonych z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii ujawniły jednostki Policji:

- KMP Kraków – **2 556** przestępstw stwierdzonych (2 047 w 2015 roku) wzrost o 509,
- KPP Chrzanów – **1 197** przestępstw stwierdzonych (432 w 2015 roku) wzrost 765,
- KPP Oświęcim – **1 160** przestępstw stwierdzonych (592 w 2015 roku) wzrost o 568,

Osoby podejrzane, nieletni sprawcy:

- Ogółem podejrzanych – **2 469** (2 142 w 2015 roku) wzrost o 327,
- Nieletni sprawcy – **157** (157 w 2015 roku) stały poziom.

Udział nieletnich sprawców w ogólnej liczbie osób podejrzanych w 2016 roku wyniósł 6,3% (7,3% w 2015 roku).

Z danych z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie wynika, że w 2016 roku przeprowadzono 75 kontroli (66 kontroli w 2015 roku) w związku z wprowadzaniem do obrotu

produktów, co do których zachodziło uzasadnione podejrzenie, że stwarzają zagrożenie dla życia i zdrowia. Najwięcej kontroli tj. 40 przeprowadzono w powiecie tarnowski, w dalszej kolejności krakowskim tj. 19 kontroli oraz nowosądecki tj. 13 kontroli. W wyniku przeprowadzonych kontroli zabezpieczono oraz zatrzymano ogółem 8 554 produktów (4 607 produktów w 2015 roku), z czego pobrano do badań laboratoryjnych 132 próbek (360 próbek w 2015 roku) podejrzanych produktów, a przebadano 53 próbek. Na podmioty, które złamały zakaz wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych, nałożone zostały kary pieniężne w łącznej kwocie 420 000 zł (1 893 000 zł w 2015 roku).

W 2015 roku na terenie kraju odnotowano 7 284 przypadków (2 513 przypadków w 2014 roku) podejrzeń zatruczeń Nowymi Substancjami Psychoaktywnymi. Z czego z obszaru województwa małopolskiego zgłoszono 149 przypadków (36 przypadków w 2014 roku) w tym 19 kobiet (13%) i 130 mężczyzn (87%).

W województwie małopolskim w 2016 roku funkcjonowały dwa Punkty Konsultacyjno-Diagnostyczne (w Krakowie ul. Kopernika 19 oraz w Tarnowie ul. Mostowa 4) gdzie bezpłatnie można było wykonać testy na obecność wirusa HIV. W 2016 roku nastąpił wzrost liczby wykonanych badań w stosunku do roku 2015. W roku 2016 wykonano 2 008 badań, w wyniku których stwierdzono 32 zakażenia wirusem HIV, natomiast w 2015 roku badanie wykonało 1 788 osoby, w których wykryto 32 zakażenia wirusem HIV.

Rekomendacje

- Rekomenduje się kontynuację poprawy bazy lokalowej ośrodków stacjonarnych oferujących leczenie, rehabilitację, postrehabilitację i reintegrację społeczno-zawodową pacjentów uzależnionych od narkotyków i innych substancji psychoaktywnych poprzez otwarty konkurs ofert dla organizacji pożytku publicznego celem rozwoju lecznictwa uzależnień od narkotyków, w tym wszystkich etapów leczenia narkomanii.
- W województwie brakuje stacjonarnego ośrodka leczenia uzależnień dla dzieci i młodzieży – w przypadku konieczności podjęcia leczenia młodzież kierowana jest do ośrodków w innych województwach co niekorzystnie wpływa na możliwość systemowej pracy z całą rodziną. Rekomenduję uwzględnienie w polityce województwa stworzenie tego typu placówki.
- Zwiększenie nakładów finansowych na realizację konkursów grantowych ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki uniwersalnej, selektywnej oraz wskazującej.
- Wzmocnienie pozycji Gminnych Pełnomocników ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom w środowisku lokalnym oraz działań w kierunku zwiększenia liczby gmin aktywnie uczestniczących w spotkaniach pełnomocników celem wymiany doświadczeń oraz aktualizacji wiedzy z zakresu problemów narkotykowych.
- Organizacja szkoleń w zakresie ustawy o zdrowiu publicznym oraz Narodowego Programu Zdrowia dla pełnomocników oraz kierowników placówek leczenia uzależnień.
- Dalsze wspieranie programów redukcji szkód, projekty wspierane przez Województwo Małopolskie spełniają standardy europejskiej polityki narkotykowej i sytuują Małopolskę w czołówce realizatorów tych programów w Polsce.
- Prowadzenie działań edukacyjnych w obszarze niebezpieczeństw związanych z jazdą pod wpływem substancji psychoaktywnych oraz pojawieniem się tzw. „dopalaczy” ze szczególnym uwzględnieniem internetu jako drogi dystrybucji, prowadzenie kampanii edukacyjnych o zasięgu wojewódzkim z zakresu przeciwdziałania narkomanii, zagrożeń HIV/AIDS zagrożeń HIV/AIDS, uzależnieniom od leków oraz uzależnień behawioralnych **w szczególności skierowanych do dzieci i młodzieży celem zwiększenia ich świadomości.**
- Rozszerzenie edukacji dorosłych mieszkańców Małopolski w zakresie profilaktyki HIV/AIDS, zmiany postaw wobec substancji psychoaktywnych w tym alkoholu, promowanie odpowiedzialnego rodzicielstwa.
- Kontynuacja wsparcia finansowego dla Punktów Konsultacyjno-Diagnostycznych znajdujących się na terenie województwa małopolskiego. Wzrost liczby wykonanych badań i wykrytych

zakażeń wirusem HIV oraz opinie ekspertów potwierdzają, tezę, że większa dostępność do bezpłatnych i anonimowych badań spotyka się z dużym zainteresowaniem społecznym, a w konsekwencji przyczynia się do wykrywania większej liczby zakażonych i chorych. Istotne znaczenie mają również porady profilaktyczne towarzyszące wykonywaniu testów, bo to dzięki nim klienci Punktów dowiadują się jakie zachowania są ryzykowne i jak w przyszłości można się ich ustrzec.

Należy podkreślić, że w Małopolsce zachodzą korzystne zmiany jeśli chodzi o zaangażowanie podmiotów działających w obszarze przeciwdziałania narkomanii. Raport ten wskazuje na to, że instytucje publiczne coraz częściej nawiązują współpracę na rzecz realizacji wspólnych przedsięwzięć, które dzięki temu zyskują szerszy krąg odbiorców. Współpraca międzyinstytucjonalna to także okazja do wymiany informacji na temat możliwości jakimi dysponują konkretne instytucje w kontekście pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym.

Powyższe rekomendacje mają na celu zwiększenie skuteczności podejmowanych w przyszłości działań profilaktycznych w obszarze przeciwdziałania narkomanii, a także przyczynić się do podniesienia efektywności wydatkowania środków finansowych przeznaczonych na realizację Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1 Zrealizowane wskaźniki w 2016 roku w ramach celów oraz zadań Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020.

Cel	Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	2016 rok
Cel 1: Wspieranie działań profilaktycznych oraz edukacyjnych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w obszarze problematyki związanej z używaniem substancji psychoaktywnych	1.1. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych i innych podmiotów w obszarze profilaktyki narkomanii, rodzinnej oraz na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu	Liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze profilaktyki narkomanii	Samorząd Województwa, Samorządy Gminne, Samorządy Powiatowe, Organizacje Pozarządowe	Samorząd Województwa: W 2016 roku do Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej wpłynęło 18 ofert konkursowych w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom oraz 5 ofert w obszarze rozwoju ośrodków leczenia uzależnień. Powiaty: 9 Gminy: 244
		Liczba projektów realizowanych w ramach konkursów grantowych		Samorząd Województwa: 11 Powiaty: 3 Gminy: 141
		Liczba pozostałych projektów realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi		Samorząd Województwa: 11 Powiaty: 3 Gminy: 135 Organizacje Pozarządowe: 8
		Wysokość nakładów finansowych przeznaczonych na projekty realizowane przez organizacje pozarządowe		Samorząd Województwa: Na konkurs ofert w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom przeznaczono łącznie 180 000 zł, zaś na konkurs ofert w obszarze rozwój ośrodków leczenia uzależnień przeznaczono kwotę 470 000 zł. Powiaty: 76 800 zł Gminy: 3 367 673 zł
	1.2. Prowadzenie i inicjowanie edukacyjnych kampanii społecznych w obszarze przeciwdziałania używaniu substancji psychoaktywnych, zagrożeń uzależnieniami behawioralnymi oraz zapobiegania zachowaniom ryzykownym w obszarze zakażenia wirusem HIV	Liczba zorganizowanych /wspieranych kampanii	Samorząd Województwa, Samorządy Gminne, Samorządy Powiatowe, Organizacje Pozarządowe, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego, Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, ROPS, Kuratorium Oświaty, Zespół do spraw realizacji Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS w Województwie Małopolskim	Samorząd Województwa: 1 Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 1 Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Krakowie: 3 Zespół ds. realizacji Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS w Województwie Małopolskim: 7 Powiaty: 11 Gminy: 139
		Liczba rozdyskrebowanych materiałów		Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 10 380 sztuk Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Krakowie: 14 202 sztuk Powiaty: 623 Gminy: 50 326
		Liczba informacji w środkach masowego przekazu		Samorząd Województwa: Na bieżąco zamieszczano informacje nt. wydarzeń/kampanii/akcji profilaktycznych odbywających się na terenie województwa małopolskiego na stronach internetowych: www.profilaktykawmalopolsce.pl www.malopolska.pl oraz na profilu facebook Zdrowie w Małopolsce Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 1 Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Krakowie: 11

Cel	Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	2016 rok
				Powiaty: 12 Gminy: 146
	1.3. Wspieranie programów oraz działań w obszarze profilaktyki narkomanii skierowanych do dzieci, młodzieży, studentów oraz rodziców i opiekunów	Liczba zorganizowanych/ wspieranych programów	Samorząd Województwa, Samorządy Gminne, Samorządy Powiatowe, Organizacje Pozarządowe, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego, Kuratorium Oświaty, Policja	Samorząd Województwa: 5 Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 3 Policja: 1 048 Powiaty: 42 Gminy: 603 Organizacje Pozarządowe: 5
		Liczba rozdyskutowanych materiałów		Samorząd Województwa: 30 Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 211 Policja: 150 Powiaty: 2 091 Gminy: 40 698
		Liczba informacji w środkach masowego przekazu		Samorząd Województwa: strony internetowe województwa Policja: 59 Powiaty: 14 Gminy: 127
	1.4. Wspieranie rozwoju punktów konsultacyjno-diagnostycznych prowadzących bezpłatnie działania profilaktyczne oraz anonimowo badania na obecność wirusa HIV	Wysokość nakładów finansowych przeznaczonych na działalność punktów konsultacyjnych	Samorząd Województwa, Samorządy Gminne	Samorząd Województwa: 22 000 zł Gminy: 134 702,90 zł
		Liczba punktów (PKD)		Samorząd Województwa: 2 stacjonarne i 1 mobilny Gminy: 13
		Liczba osób, które wykonały anonimowo badania na obecność wirusa HIV		Samorząd Województwa: 2 008 osób
	1.5. Diagnozowanie problemów i zjawisk społecznych istotnych w obszarze używania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych oraz zagrożeń zakażeniem wirusem HIV	Liczba zrealizowanych lokalnych diagnoz	Samorząd Województwa, Samorządy Gminne, Samorządy Powiatowe, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego, ROPS, Organizacje Pozarządowe	Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 5 Powiaty: 9 Gminy: 31
		Liczba opracowanych analiz/diagnoz		Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 3 Powiaty: 6 Gminy: 31
	1.6. Gromadzenie i udostępnianie informacji na temat programów profilaktyki narkomanii – bank dobrych praktyk- rozwijanie strony internetowej Województwa Małopolskiego dotyczącej profilaktyki	Liczba informacji zgromadzonej na stronie internetowej	Samorząd Województwa, Organizacje Pozarządowe	Samorząd Województwa: około 20
		Liczba osób, które odwiedziły stronę internetową dotyczącą profilaktyki		Samorząd Województwa: - www.profilaktykawmalopolsce.pl – 52 589 - www.malopolska.pl – 381 811
	1.7. Opracowywanie i udostępnianie materiałów edukacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki narkomanii	Liczba opracowanych materiałów	Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego, Policja, Stacje	Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 2 Policja: 1 Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Krakowie: 1

Cel	Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	2016 rok
		Liczba rozdyskrebowanych materiałów	Sanitarno-Epidemiologiczne, Organizacje Pozarządowe	Powiatowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne: 5 Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 796 sztuk Policja: 26 Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Krakowie: 2 480 sztuk Powiatowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne: 37 359
		Liczba i wykaz podmiotów, które otrzymały materiały		Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 99 Policja: 29 Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Krakowie: 19 Powiatowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne: 919
	1.8. Współpraca z mediami w zakresie upowszechniania wiedzy na temat narkomanii i związanych z nią problemów	Liczba zrealizowanych projektów przy współdziałaniu mediów	Samorząd Województwa, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego, Samorządy Gminne, Samorządy Powiatowe	Samorząd Województwa: 1 Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 1 Powiaty: 1 Gminy: 19
		Wykaz mediów, z którymi nawiązano współpracę		Samorząd Województwa: Gazeta Krakowska Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: Gazeta Krakowska Gminy: 21
		Liczba konferencji prasowych		Powiaty: 1 Gminy: 5
Cel 2: Rozwój systemu pomocy osobom uzależnionym od narkotyków, zachowań behawioralnych oraz ich rodzinom	2.1. Rozwijanie oferty szkoleniowej Małopolskiego Ośrodka Szkolenia Terapeutów Uzależnień (MOSTU), skierowanej do osób profesjonalnie pomagającym pacjentom uzależnionym i członkom ich rodzin w zakresie uzależnienia od środków psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych	Liczba zrealizowanych szkoleń	WOTUW, specjaliści/eksperti w dziedzinie uzależnienia od narkotyków	WOTUW: 2
		Liczba uczestników szkoleń		WOTUW: 18
		Liczba opracowanych i opublikowanych materiałów edukacyjnych		WOTUW: Materiały edukacyjne otrzymywali uczestnicy szkolenia.
	2.2. Rozwój placówek leczenia uzależnień od środków psychoaktywnych: stacjonarnych i ambulatoryjnych dla dorosłych oraz dzieci i młodzieży (w tym z problemem uzależnień behawioralnych).	Liczba placówek stacjonarnych i ambulatoryjnych spełniających standardy techniczne określone w Rozporządzeniu MZ z dnia 26.06.2012 roku w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą.	Samorząd Województwa, WOTUW, Samorządy Gminne, Samorządy Powiatowe, Organizacje Pozarządowe	Samorząd Województwa: Oddziały leczenia zespołów abstynencyjnych po substancjach psychoaktywnych (detoksykacja): 2, Oddziały dzienne terapii uzależnienia od substancji psychoaktywnych: 12, Inne placówki pomocowe: 5. WOTUW: Poradnie leczenia uzależnień: 39, Poradnie terapii uzależnień od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol: 3. Powiaty: 11 Gminy: 6
		Średni czas oczekiwania na przyjęcie w placówkach ambulatoryjnego		Samorząd Województwa: Średni czas oczekiwania wynosi około 7 dni, brak kolejek w opiece dziennej jak i całodobowej w przypadkach pilnych. WOTUW: Placówki ambulatoryjne: na bieżąco, w wyjątkowych sytuacjach do

Cel	Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	2016 rok
		i stacjonarnego leczenia uzależnień od środków psychoaktywnych		miesiaca, Placówki stacjonarne: maksymalnie do miesiąca. Powiaty: Pacjenci są konsultowani na bieżąco. Gminy: Czas oczekiwania jest różny w części placówek pacjenci przyjmowani są na bieżąco w niektórych czas oczekiwania wynosi około 2 tygodnie.
		Liczba placówek stacjonarnych i ambulatoryjnych		Samorząd Województwa: 46 WOTUW: Poradnie terapii uzależnień od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol: 3, Oddział detoksykacji: 1, Oddział stacjonarny: 2, Poradnie leczenia uzależnień: 39, Program leczenia substytucyjnego: 1. Powiaty: 9 Gminy: 6
		Liczba placówek dla dzieci i młodzieży		Samorząd Województwa: 4 WOTUW: 4 poradnie. Powiaty: 3 Gminy: 4
		Liczba placówek, które otrzymały wsparcie merytoryczne i finansowe		Samorząd Województwa: 5 WOTUW: 2 Powiaty: 5 Gminy: 9
	2.3. Poprawa bazy lokalowej ośrodków leczenia i pobytu osób uzależnionych od środków psychoaktywnych bądź budowa nowego ośrodka (przy wykorzystaniu różnych źródeł finansowania)	Wysokość środków finansowych przeznaczonych na dofinansowanie poprawy stanu bazy lokalowej ośrodków leczenia i pobytu osób uzależnionych	Samorząd Województwa, Samorządy Gminne, Organizacje Pozarządowe WOTUW, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego	Samorząd Województwa: 291 317 zł Gminy: 5 001 zł
		Liczba placówek, które otrzymały wsparcie finansowe i merytoryczne i/lub liczba nowych ośrodków		Samorząd Województwa: 5 Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 5 Gminy: 5 Organizacje Pozarządowe: 5
		Liczba placówek, które spełniają standardy dotyczące warunków pobytu i leczenia osób uzależnionych		Samorząd Województwa: 42 WOTUW: Poradnie leczenia uzależnień: 39, Poradnie terapii uzależnień od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol: 3. Gminy: 3
	2.4. Wspieranie programów pomocy terapeutycznej oraz redukcji szkód dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, w tym zakażonych wirusem HIV, HBV i/lub HCV	Liczba programów	Samorząd Województwa, WOTUW, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego	Samorząd Województwa: 2 Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 3 WOTUW: 1
		Wysokość nakładów finansowych przeznaczonych na wspieranie programów pomocy		Samorząd Województwa: 25 082 zł WOTUW: 2 240 zł
	2.5. Wspieranie różnych form	Liczba programów	Samorząd Województwa,	Samorząd Województwa: 2

Cel	Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	2016 rok
	programów leczenia substytucyjnego	Wysokość nakładów finansowych przeznaczonych na wspieranie programów pomocy	WOTUW, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego	Samorząd Województwa: Nie przeznaczono środków finansowych na wspieranie programów pomocy.
	2.6. Wspieranie rozwoju i modernizacji bazy ośrodków prowadzących postrehabilitację oraz reintegrację społeczną, zawodową osób w trakcie i po zakończeniu terapii	Liczba ośrodków, które otrzymały wsparcie finansowe	Samorząd Województwa, Samorządy Gminne, Samorządy Powiatowe, WOTUW, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego	Samorząd Województwa: 1 Gminy: 10
		Wysokość nakładów finansowych przeznaczonych na wspieranie ośrodków		Samorząd Województwa: 96 572 zł Gminy: 17 200 zł
	2.7. Prowadzenie szkoleń z zakresu problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych w tym wpływu na funkcjonowanie bliskich oraz ryzykiem zakażenia wirusem HIV w szczególności dla lekarzy POZ, lekarzy specjalistów medycyny rodzinnej	Liczba przeprowadzonych szkoleń	WOTUW, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego, Placówki Leczenia Uzależnień, Organizacje Pozarządowe	Samorząd Województwa: 1 Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 3 Placówki Leczenia Uzależnień: 2
		Liczba uczestników szkoleń		Samorząd Województwa: 58 Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 121 Placówki Leczenia Uzależnień: 400
		Liczba rozdyskutowanych materiałów edukacyjnych		Placówki Leczenia Uzależnień: 400
	2.8. Szkolenie osób o zawodach niemedyceńskich mających kontakt z osobami stosującymi substancje psychoaktywne w zakresie podejmowania właściwych interwencji	Liczba przeprowadzonych szkoleń	WOTUW, Izby Lekarskie i Pielęgniarskie, Kolegium Lekarzy Rodzinnych, Samorządy Gminne, Samorządy Powiatowe, Organizacje Pozarządowe	Powiaty: 4 Gminy: 81
		Liczba uczestników szkoleń		Powiaty: 60 Gminy: 3 584
		Liczba rozdyskutowanych materiałów edukacyjnych		Gminy: 3 752
Cel 3: Rozwój oraz wzmocnienie współpracy z instytucjami oraz osobami działającymi w obszarze przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych	3.1. Organizacja konferencji i seminariów poświęconych zdobywaniu nowej wiedzy i wymianie doświadczeń	Liczba zorganizowanych konferencji i seminariów	WOTUW, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego, Placówki Leczenia Uzależnień, Organizacje Pozarządowe, Kuratorium Oświaty	Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 1 Placówki Leczenia Uzależnień: 2
		Liczba uczestników konferencji i seminariów		Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 27 Placówki Leczenia Uzależnień: 140
	3.2. Rozwijanie i inicjowanie współpracy międzyregionalnej i zagranicznej celem wymiany doświadczeń i dobrych praktyk w rozwiązywaniu problemów narkotykowych	Liczba inicjatyw partnerskich krajowych i zagranicznych	WOTUW, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego, Samorządy Gminne, Samorządy Powiatowe, Policja	Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 1 Policja: 3 Gminy: 2
		Liczba partnerów krajowych i zagranicznych		Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 14 Policja: 12 Gminy: 6
		Liczba wizyt studyjnych i staży		Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 5 Policja: 1 Gminy: 2

Cel	Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	2016 rok
		Liczba wspólnie realizowanych projektów		Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 1 Policja: 2 Gminy: 2
	3.3. Monitorowanie i prowadzenie badań i szacunków liczby osób uzależnionych, eksperymentujących z narkotykami i użytkowników problemowych oraz zjawiska uzależnień behawioralnych	Liczba badań i szacunków	WOTUW, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego, Samorządy Gminne, Samorządy Powiatowe, Policja	Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 1 Powiaty: 2 Gminy: 27
	3.4. Wspieranie i udzielanie pomocy samorządom gminnym w realizacji zadań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z narkomanią	Wysokość nakładów finansowych przeznaczonych dla samorządów gminnych	Samorząd Województwa, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego	Samorząd Województwa: 12 680 zł Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 8 190 zł
		Liczba konferencji, seminariów i szkoleń organizowanych dla pełnomocników ds. uzależnień samorządów gminnych		Samorząd Województwa: 1 Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 1
	3.5. Wspieranie samorządów powiatowych w realizacji zadań z obszaru promocji zdrowia i profilaktyki uzależnień	Wysokość nakładów finansowych przeznaczonych dla samorządów powiatowych	Samorząd Województwa	Samorząd Województwa: Nie przeznaczono środków finansowych dla samorządów powiatowych.
		Liczba projektów zrealizowanych dla powiatów		Samorząd Województwa: Nie realizowano projektów dla samorządów powiatowych.
	3.6. Rozwijanie platformy współpracy pomiędzy instytucjami celem rozwijania systemu informacji o narkotykach i narkomanii	Liczba konferencji i seminariów	Samorząd Województwa, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego	Samorząd Województwa: 2 Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 2.
		Liczba uczestników konferencji i seminariów		Samorząd Województwa: 72 Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 40
		Liczba instytucji biorących udział w konferencjach i seminariach		Samorząd Województwa: 34
	3.7. Rozwijanie i wspieranie działań Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego w realizacji zadań statutowych - zarządzanie i koordynacja Programu	Nakłady finansowe na koordynację i realizację Programu	Samorząd Województwa	Samorząd Województwa: 172 203 zł
		Liczba oraz zakres zrealizowanych zadań		Samorząd Województwa: Szczegółowe sprawozdanie z działalności Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego za rok 2016 stanowi załącznik nr 2 do raportu.

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie przesłanych danych z poszczególnych instytucji.

Załącznik nr 2. Sprawozdanie z realizacji zadań w roku 2016 przez Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego

Ekspert Wojewódzki do Spraw Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ EKSPERTA WOJEWÓDZKIEGO DS. INFORMACJI O NARKOTYKACH I NARKOMANII WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W ROKU 2016

Do zadań Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii, realizowanych na terenie Małopolski ze środków określonych w budżecie samorządu województwa, należy:

1. Zbieranie, gromadzenie, wymiana informacji i dokumentacji w zakresie przeciwdziałania narkomanii, objętych badaniami statystycznymi statystyki publicznej, oraz opracowywanie i przetwarzanie zebranych danych.
2. Prowadzenie i inicjowanie badań dotyczących problemów narkotyków i narkomanii oraz opracowywanie i udostępnianie ich wyników.
3. Gromadzenie, przechowywanie i udostępnianie baz danych dotyczących narkotyków i narkomanii.
4. Formułowanie wniosków sprzyjających kształtowaniu adekwatnej do sytuacji strategii reagowania na problem narkomanii.
5. Gromadzenie i udostępnianie publikacji na temat narkotyków i narkomanii.
6. Gromadzenie i analiza informacji dotyczących nowo pojawiających się trendów w używaniu środków odurzających, substancji psychotropowych i środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych.

Zadania z zakresu monitorowania problemów narkotykowych w Małopolsce zawarte są w Małopolskim Programie Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020, a zwłaszcza w celu operacyjnym nr 3, który brzmi: **Rozwój oraz wzmocnienie współpracy z instytucjami oraz osobami działającymi w obszarze przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych** oraz w zadaniach Programu, tj.:

Zadanie 1.2 Prowadzenie i inicjowanie edukacyjnych kampanii społecznych w obszarze przeciwdziałania używaniu substancji psychoaktywnych, zagrożeń uzależnieniami behawioralnymi oraz zapobiegania zachowaniom ryzykownym w obszarze zakażenia wirusem HIV.

Zadanie 1.3 Wspieranie programów oraz działań w obszarze profilaktyki narkomanii skierowanych do dzieci, młodzieży, studentów oraz rodziców i opiekunów.

Zadanie 1.5 Diagnozowanie problemów i zjawisk społecznych istotnych w obszarze używania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych oraz zagrożeń zakażeniem wirusem HIV.

Zadanie 1.7 Opracowywanie i udostępnianie materiałów edukacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki narkomanii.

Zadanie 1.8 Współpraca z mediami w zakresie upowszechniania wiedzy na temat narkomanii i związanych z nią problemów.

Zadanie 2.3 Poprawa bazy lokalowej ośrodków leczenia i pobytu osób uzależnionych od środków psychoaktywnych bądź budowa nowego ośrodka (przy wykorzystaniu różnych źródeł finansowania).

Zadanie 2.4 Wspieranie programów pomocy terapeutycznej oraz redukcji szkód dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, w tym zakażonych wirusem HIV, HBV i/lub HCV.

Zadanie 2.5 Wspieranie różnych form programów leczenia substytucyjnego.

Zadanie 2.6 Wspieranie rozwoju i modernizacji bazy ośrodków prowadzących postrehabilitację oraz reintegrację społeczną, zawodową osób w trakcie i po zakończeniu terapii.

Zadanie 2.7 Prowadzenie szkoleń z zakresu problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych w tym wpływu na funkcjonowanie bliskich oraz ryzykiem zakażenia wirusem HIV w szczególności dla lekarzy POZ, lekarzy specjalistów medycyny rodzinnej.

Zadanie 3.1 Organizacja konferencji i seminariów poświęconych zdobywaniu nowej wiedzy i wymianie doświadczeń.

Zadanie 3.2 Rozwijanie i inicjowanie współpracy międzyregionalnej i zagranicznej celem wymiany doświadczeń i dobrych praktyk w rozwiązywaniu problemów narkotykowych.

Zadanie 3.3 Monitorowanie i prowadzenie badań i szacunków liczby osób uzależnionych, eksperymentujących z narkotykami i użytkowników problemowych oraz zjawiska uzależnień behawioralnych.

Zadanie 3.4 Wspieranie i udzielanie pomocy samorządom gminnym w realizacji zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z narkomanią.

Zadanie 3.6 Rozwijanie platformy współpracy pomiędzy instytucjami celem rozwijania systemu informacji o narkotykach i narkomanii.

Szczegółowy zakres zadań realizowanych przez Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego w roku 2016

Cel operacyjny	Nazwa zadania
Cel 1. Wspieranie działań profilaktycznych oraz edukacyjnych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w obszarze problematyki związanej z używaniem substancji psychoaktywnych.	Zadanie 1.2 Prowadzenie i inicjowanie edukacyjnych kampanii społecznych w obszarze przeciwdziałania używaniu substancji psychoaktywnych, zagrożeń uzależnieniami behawioralnymi oraz zapobiegania zachowaniom ryzykownym w obszarze zakażenia wirusem HIV. Zadanie 1.3 Wspieranie programów oraz działań w obszarze profilaktyki narkomanii skierowanych do dzieci, młodzieży, studentów oraz rodziców i opiekunów. Zadanie 1.7 Opracowywanie i udostępnianie materiałów edukacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki narkomanii.
1. Kontynuacja kampanii Wolni od narkotyków – Kreatywni w życiu – Dopal Dopalczom – w roku 2016 skierowana do uczniów i nauczycieli, pedagogów szkół ponadgimnazjalnych: • sfinansowanie cateringu, wynagrodzenia wykładowców oraz zapewnienie materiałów promocyjnych • przygotowanie 250 pakietów konferencyjnych zawierających: - ulotka dla młodzieży – <i>Czy znasz prawdę o dopalaczach</i>, - poradnik dla rodziców, - poradnik dla młodzieży – <i>Narkotyki ryzykowna droga</i>, - notes z ulotką – <i>Włącz myślenie</i>, - długopisy z nazwą kampanii. 2. Organizacja konferencji „Jak budować szkolną profilaktykę używania nowych substancji psychoaktywnych”, która odbyła się w dniu 17.11.2016 roku w Krakowie. W konferencji wzięło udział 123 osoby. 3. Wydruk i dystrybucja materiałów edukacyjnych: · notes z ulotką 1 000 szt.	

- poradnik dla młodzieży – 5 000 szt.

4. Wystąpienie na Konferencji *Dopalacze? Nie tędy droga* – Dąbrowa Tarnowska 22.04.2016 – informacja o kampanii Wolni od narkotyków – Kreatywni w życiu

Cel 1. Wspieranie działań profilaktycznych oraz edukacyjnych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w obszarze problematyki związanej z używaniem substancji psychoaktywnych.

Zadanie 1.2 Prowadzenie i inicjowanie edukacyjnych kampanii społecznych w obszarze przeciwdziałania używaniu substancji psychoaktywnych, zagrożeń uzależnieniami behawioralnymi oraz zapobiegania zachowaniom ryzykownym w obszarze zakażenia wirusem HIV

Zadanie 1.3 Wspieranie programów oraz działań w obszarze profilaktyki narkomanii skierowanych do dzieci, młodzieży, studentów oraz rodziców i opiekunów.

Zadanie 1.4 Wspieranie rozwoju punktów konsultacyjno-diagnostycznych prowadzących bezpłatnie działania profilaktyczne oraz anonimowo badania na obecność wirusa HIV.

W 2016 roku w województwie małopolskim funkcjonowały 2 Punkty Konsultacyjno-Diagnostyczne bezpłatnego, anonimowego testowania w kierunku zakażenia wirusem HIV. Koszty testów i doradztwa w punkcie w Krakowie

pokrywało Krajowe Centrum ds. AIDS. Działania punktu w Tarnowie od kwietnia do grudnia 2016 roku w zakresie doradztwa i działań profilaktycznych dofinansowane zostały ze środków pozostających w dyspozycji Eksperta.

1. Konsultacje doradców w PKD:
 - Tarnów (IV-XII) – 86 osób wykonało test, udzielono 129 porad (w tym 43 bez wykonania testu)
2. Zorganizowano 1 mobilny punkt testowania:
 - DPS w Sieradzy – 20 osób wykonało test, udzielono 20 porad
3. W dniu 2.05.2016 roku odbyło się szkolenie z zakresu profilaktyki zachowań ryzykownych oraz roli poradnictwa około testowego w kierunku HIV dla personelu medycznego oraz wspomagającego Domu Pomocy Społecznej w Sieradzy – 20 uczestników.
4. W dniu 7.06.2016 roku odbyło się szkolenie dla kadry terapeutyczno-pedagogicznej Powiatowego Ośrodka Wsparcia Dziecka i Rodziny w Chrzanowie. Podczas szkolenia omówiono zagadnienia związane z profilaktyką zachowań ryzykownych z uwzględnieniem konsekwencji wynikających z przyjmowania substancji psychoaktywnych oraz postępowania z osobami będącymi pod wpływem substancji psychoaktywnych. Ponadto poruszono rolę poradnictwa około testowego w kierunku HIV/HCV oraz chorób przenoszonych drogą płciową – 13 uczestników.
5. W dniach 6-9 czerwca 2016 roku w związku z przygotowaniem Służb Mundurowych do Światowych Dni Młodzieży odbyło się szkolenie dla funkcjonariuszy Straży Miejskiej w Krakowie z zakresu profilaktyki zachowań ryzykownych w tym HIV/HCV oraz pomocy przedmedycznej i postępowania w przypadku zatruc środkami chemicznymi. Położono główny nacisk na postępowanie z osobami pod wpływem substancji psychoaktywnych w tym dopalaczy oraz postępowania po zawodowej ekspozycji na materiał potencjalnie zakaźny (HIV/HBV/HCV). Ogółem w szkoleniu wzięło udział 98 funkcjonariuszy Straży Miejskiej w Krakowie (4 grupy po 1 dniu szkolenia).
6. W dniu 14.11.2016 roku odbyło się seminarium szkoleniowo-warsztatowe „Jestem świadomy i nie ryzykuję-HIV może osiągnąć każdego” przy współpracy ze Starostwem Powiatowym w Tarnowie oraz Tarnowskim Towarzystwem Profilaktyki Społecznej w Tarnowie. Podczas seminarium omówiono zagadnienia związane z profilaktyką zachowań ryzykownych z uwzględnieniem konsekwencji wynikających z przyjmowania substancji psychoaktywnych oraz postępowania z osobami będącymi pod wpływem substancji psychoaktywnych. Ponadto poruszono rolę poradnictwa około testowego w kierunku HIV/HCV oraz chorób przenoszonych drogą płciową – 27 uczestników.

Cel 1. Wspieranie działań profilaktycznych oraz edukacyjnych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w obszarze problematyki związanej z używaniem substancji psychoaktywnych.

Zadanie 1.5 Diagnozowanie problemów i zjawisk społecznych istotnych w obszarze używania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych oraz zagrożeń zakażeniem wirusem HIV.

1. Zrealizowano projekt badawczy „Oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków oraz analiza wzorów używania narkotyków w Województwie Małopolskim”. Program obejmował trzy powiązane ze sobą przedsięwzięcia badawcze:
 - badanie metodami jakościowymi wśród młodzieży szkolnej używającej okazjonalnie narkotyków,
 - badanie metodami jakościowymi wśród problemowych użytkowników narkotyków,
 - oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków.
2. Raport „Zgłoszenia podejrzeń zatruc nowymi substancjami psychoaktywnymi na terenie województwa

małopolskiego w 2015 roku”. 3. Raport – sytuacja w Małopolsce w 2015 roku.	
Cel 3. Rozwój oraz wzmocnienie współpracy z instytucjami oraz osobami działającymi w obszarze przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych.	Zadanie 3.1 Organizacja konferencji i seminariów poświęconych zdobywaniu nowej wiedzy i wymianie doświadczeń. Zadanie 3.4 Wspieranie i udzielanie pomocy samorządom gminnym w realizacji zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z narkomanią. Zadanie 3.6 Rozwijanie platformy współpracy pomiędzy instytucjami celem rozwijania systemu informacji o narkotykach i narkomanii.
1. Organizacja spotkania Pełnomocników Gminnych ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom – 16-17 czerwca 2016 roku. Celem spotkania było wspieranie działań lokalnych na rzecz rozwiązywania problemów narkotykowych i hazardowych, wymiana dobrych praktyk oraz przekazywanie nowej wiedzy z zakresu: • zapoznanie pełnomocników z wynikami badania <i>ESPAD 2015</i> w Małopolsce, • <i>Profilaktyka HIV/ AIDS – co warto wiedzieć. Czemu służą Punkty Anonimowego Testowania,</i> • <i>Redukcja szkód – od filozofii do praktyki,</i> • <i>Specyfika środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych jako nowych narkotyków – rola Stacji Sanitarno – Epidemiologicznych w systemie przeciwdziałania narkomanii,</i> • <i>Warsztaty – potrzeby i możliwości gmin w zakresie przeciwdziałania narkomanii.</i> • Pełnomocnicy zgłosili potrzebę w zakresie szkoleń: - zastosowanie dialogu motywującego w pracy pełnomocników, - w zakresie ustawy o zdrowiu publicznym oraz Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 - zwiększenie współpracy pomiędzy gminami w zakresie realizacji wspólnych przedsięwzięć (jako zadanie dla pełnomocników). 2. Organizacja 2 spotkań Międzyinstytucjonalnej Platformy Współpracy • 19-20 maja 2016 roku dwudniowe spotkanie: - sprawozdanie z działań Eksperta w 2015 roku, - prezentacja wyników badań <i>ESPAD 2015 w Małopolsce,</i> - badanie ESPAD a rekomendacje dla działań profilaktycznych, - zapoznanie z systemem leczenia uzależnień w Szwecji, - sprawozdania z działań w 2015 roku instytucji zrzeszonych w platformie, - ocena przygotowanych materiałów do publikacji, - praca nad rekomendacjami do działań w zakresie przeciwdziałania narkomanii w roku 2017. • 6.12.2016 roku spotkanie Platformy w Krakowie. Celem spotkania było omówienie: - propozycji wspólnych działań w roku 2017 instytucji zrzeszonych w Platformie, - zmian w organizacji Izby Celnej, - organizacji i sposobu przygotowania szkoleń dla grup zawodowych, - podjęcia zobowiązania do opracowania scenariuszy szkoleń dla kuratorów sądowych, pracowników socjalnych, terapeutów uzależnień, policji na kolejnym spotkaniu platformy, które mają być przeprowadzone przez członków platformy nieodpłatnie.	
Cel 3. Rozwój oraz wzmocnienie współpracy z instytucjami oraz osobami działającymi w obszarze przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych.	Zadanie 3.2 Rozwijanie i inicjowanie współpracy międzyregionalnej i zagranicznej celem wymiany doświadczeń i dobrych praktyk w rozwiązywaniu problemów narkotykowych.
Organizacja we współpracy z Krajowym Biurem ds. Przeciwdziałania Narkomanii XXIV Konferencji Ekspertów Wojewódzkich ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii w dniach 6-8 września 2016 roku: • Zapoznanie z polityką narkotykową i diagnozą problemu w poszczególnych województwach, • Dopalacze – skala problemu i podejmowane działania,	

- Raport Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (EMCDDA) – najnowsze informacje,
- Ustawa o zdrowiu publicznym oraz Narodowy Program Zdrowia na lata 2016–2020,
- Wskaźnik zgłaszalności do leczenia – KBPN – doniesienia z monitoringu,
- Wizyty studyjne w projektach redukcji szkód i podmiocie ekonomii społecznej,
- Dyskusje o różnicach w realizacji polityki redukcji szkód w poszczególnych województwach.

Cel 3. Rozwój oraz wzmacnianie współpracy z instytucjami oraz osobami działającymi w obszarze przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych.

Zadanie 3.3 Monitorowanie i prowadzenie badań i szacunków liczby osób uzależnionych, eksperymentujących z narkotykami i użytkowników problemowych oraz zjawiska uzależnień behawioralnych.

1. Agregacja danych z realizacji gminnych programów przeciwdziałania narkomanii:
 - Zbieranie danych do opracowania raportu wojewódzkiego na temat sytuacji narkotykowej w Małopolsce (136 gmin przesłało sprawozdania).
2. Opracowanie danych i przesłanie do Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii.
3. Udział w konferencjach organizowanych przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii:
 - Międzynarodowa konferencja Urban Drug Polices 16-19.02.2016 roku w Warszawie (organizatorzy – KBPN, Miasto Stołeczne Warszawa, Open Society Foundation, Polska Sieć Polityki Narkotykowej),
 - XII Konferencja Redukcji Szkód – Warszawa – Falenty
 - Standardy w Profilaktyce – 4-6.10.2016 roku Warszawa
 - Międzynarodowa Konferencja Nowe Środki Psychoaktywne – Poznań 25-27.10.2016 roku

Cel 3. Rozwój oraz wzmacnianie współpracy z instytucjami oraz osobami działającymi w obszarze przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych.

Zadanie 3.6 Rozwijanie platformy współpracy pomiędzy instytucjami celem rozwijania systemu informacji o narkotykach i narkomanii.

Bieżąca współpraca z instytucjami w celu:

- Pozyskiwania danych.
- Współpracy przy organizacji konferencji oraz planowania działań, dzielenia się wiedzą, konsultowania i omawiania potrzeb środowiskowych w zakresie przeciwdziałania narkomanii.
- Rekomendowania wniosków dotyczących kształtowania polityki przeciwdziałania narkomanii w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów narkotykowych.
- Tworzenia sieci współpracy międzyinstytucjonalnej.

Efekty działań:

- Uaktualnienie wiedzy na temat sytuacji związanej z rynkiem narkotykowym, problemami oraz osiągnięciami

w zakresie realizacji zadań Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016 oraz Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020 (uzyskaną wiedzę uczestnicy spotkań Platformy wykorzystali do usprawnienia działań wewnątrz instytucjonalnych (szkolenia wewnętrzne) oraz działań zewnętrznych (szkolenia innych instytucji, działania profilaktyczne, kształtowania świadomości społecznej i wypracowywania postaw społecznych sprzyjających prozdrowotnemu stylowi życia wśród mieszkańców Małopolski) • Przekazanie wiedzy uzyskanej na spotkaniach Platformy Współpracy, Pełnomocnikom Gminnym ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom. • W ramach współpracy Miejskie Centrum Profilaktyki Uzależnień w Krakowie w czasie zajęć profilaktycznych w szkołach poddano pod ocenę młodzieży materiały wydrukowane przez Eksperta: <i>Poradnik dla młodzieży</i> oraz <i>Notes z ulotką</i>.	
Cel 3. Rozwój oraz wzmocnienie współpracy z instytucjami oraz osobami działającymi w obszarze przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych.	Zadanie 3.7 Rozwijanie i wspieranie Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego w realizacji zadań statutowych – zarządzanie i koordynacja Programu.
1. Współpraca z Departamentem Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego: • Pełnienie dyżurów Eksperskich w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Małopolskiego • Udział w spotkaniach Komisji Polityki Prorodzinnej i Społecznej. • Udział w posiedzeniach Sejmiku Województwa Małopolskiego. • Udział w spotkaniach Małopolskiej Rady ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom. • Udział w pracach Komisji Konkursowej z głosem doradczym w sprawie ustalenia listy ofert rekomendowanych do dotacji w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w dziedzinie rozwoju ośrodków leczenia uzależnień w 2016 roku. • Współpraca przy opracowaniu Raportu za rok 2015 z realizacji Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020. • Planowanie działań bieżących. • Udział w spotkaniach z przedstawicielami Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM. • Udzielenie wywiadu Gazecie Krakowskiej do dodatku o uzależnieniach. 2. Współpraca z WOTUW oraz Szpitalem Specjalistycznym im. dr Józefa Babińskiego – obsługa administracyjno-biurowa, bieżące działania: • Udział w Radzie Małopolskiego Ośrodka Szkolenia Terapeutów Uzależnień.	

Rekomendacje Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego:

- Prowadzenie szkoleń terapeutów uzależnień w celu odpowiedniego przygotowania do edukacji pacjentów w zakresie profilaktyki HIV/AIDS w ramach prowadzonej terapii uzależnień.
- Rozszerzenie edukacji dorosłych mieszkańców Małopolski w zakresie profilaktyki HIV/AIDS, zmiany postaw wobec substancji psychoaktywnych w tym alkoholu, promowanie odpowiedzialnego rodzicielstwa.
- Organizacja szkoleń na temat Nowych Środków Psychoaktywnych dla różnych grup zawodowych – przygotowanie do pracy z użytkownikami (policja, kuratorzy sądowi, pracownicy socjalni, terapeuci).
- Organizacja szkoleń w zakresie ustawy o zdrowiu publicznym oraz Narodowego Programu Zdrowia dla pełnomocników oraz kierowników placówek leczenia uzależnień.
- W województwie brakuje stacjonarnego ośrodka leczenia uzależnień dla dzieci i młodzieży – w przypadku konieczności podjęcia leczenia młodzież kierowana jest do ośrodków w innych

województwach co niekorzystnie wpływa na możliwość systemowej pracy z całą rodziną. Rekomenduję uwzględnienie w polityce województwa stworzenie tego typu placówki.

- Wskazane byłoby intensywne oddziaływanie na postawy dorosłych wobec korzystania z używek i promowanie prozdrowotnego stylu życia i odpowiedzialnego rodzicielstwa – wygospodarowanie środków na kampanię skierowaną do dorosłych.
- Kontynuacja dotychczasowych działań w zakresie wspierania placówek leczenia uzależnień, tematów konkursów grantowych.
- Dalsze wspieranie programów redukcji szkód, projekty wspierane przez Województwo Małopolskie spełniają standardy europejskiej polityki narkotykowej i sytuują Małopolskę w czołówce realizatorów tych programów w Polsce.

Załącznik nr 3 Zasoby instytucjonalne w województwie małopolskim w 2016 roku w zakresie leczenia uzależnień od środków psychoaktywnych.

W województwie małopolskim jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty, województwo) ściśle współpracują z instytucjami, powołanymi by wspomagać realizację zadań związanych z profilaktyką i przeciwdziałaniem uzależnieniom od środków psychoaktywnych. Na szczeblu wojewódzkim funkcjonują między innymi następujące jednostki: Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia, Wydział Polityki Społecznej Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego, Kuratorium Oświaty, Komenda Wojewódzka Policji w Krakowie, Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, placówki leczenia uzależnień od środków psychoaktywnych, sądy, prokuratury okręgowe i prokuratury rejonowe. W powiatach na terenie województwa działają między innymi Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej i rehabilitacji społecznej oraz poradnie psychologiczno-pedagogiczne. Natomiast gminy powołują Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Pełnomocników oraz Koordynatorów gminnych ds. profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom (w tym rozwiązywania problemów alkoholowych). Pomoc można uzyskać także w Ośrodkach Pomocy Społecznej, Ośrodkach Interwencji Kryzysowej, jak również w punktach konsultacyjnych, świetlicach socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych. Realizowane są także spotkania Międzyinstytucjonalnej Platformy Współpracy na rzecz Przeciwdziałania Narkomanii.

Poniżej zaprezentowano wykaz wszystkich placówek z podaniem adresu i kontaktu – tabela 1, 2, 3, 4, 5, 6.

Tabela 1, 2, 3, 4, 5, 6. Placówki leczenia uzależnień od środków psychoaktywnych innych niż alkohol w województwie małopolskim w 2016 roku.

Oddział leczenia zespołów abstynencyjnych po substancjach psychoaktywnych (detoksykacja)					
Lp.	Powiat	Gmina	Nazwa placówki	Adres/e-mail	Telefon kontaktowy
1	M. Kraków	M. Kraków	Ośrodek Leczniczko-Rehabilitacyjny dla Osób Uzależnionych oddział detoksykacyjny	ul. Suchy Jar 4a, 31-983 Kraków	12 645 06 10
2	M. Kraków	M. Kraków	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Ludwika Rydygiera sp. z o.o.	os. Złotej Jesieni 1, 31-826 Kraków ots-sekretariat@rydygierkrakow.pl www.szpitalrydygier.pl	12 646 84 04

Oddział stacjonarny terapii uzależnień od substancji psychoaktywnych					
Lp.	Powiat	Gmina	Nazwa placówki	Adres/e-mail	Telefon kontaktowy
1	M. Kraków	M. Kraków	Stowarzyszenie MONAR Ośrodek Leczenia Terapii i Rehabilitacji Uzależnień Monar „Dom Monaru”	ul. Suchy Jar 4, 31-983 Kraków kontakt@dommonarukrakow.pl www.dommonarukrakow.pl	12 645 06 10
2	M. Kraków	M. Kraków	Stowarzyszenie MONAR Ośrodek Leczenia Terapii i Rehabilitacji Osób Uzależnionych z Nawrotami Choroby „Dom Gwan”	ul. Nadbrzezie 25, 31-983 Kraków dom_gwan@wp.pl	12 681 00 66

Oddział dzienny terapii uzależnienia od substancji psychoaktywnych					
Lp.	Powiat	Gmina	Nazwa placówki	Adres/e-mail	Telefon kontaktowy
1	olkuski	Wolbrom	Ośrodek Terapii Uzależnień Dzieci i Młodzieży w Jeżówce	Jeżówka 166a, 32-340 Wolbrom www.otujezowka.republika.pl	32 626 08 00

Poradnie leczenia uzależnień, które deklarują pracę z uzależnieniami od środków innych niż alkohol					
Lp.	Powiat	Gmina	Nazwa placówki	Adres/e-mail	Telefon kontaktowy
1	brzeski	Brzesko	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Brzesku Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Kościuszki 68, 32-800 Brzesko szpital@spzoz-brzesko.pl	14 662 13 20
2	gorlicki	Gorlice	Centrum Terapii Uzależnień w Gorlicach	ul. Szpitalna 10a, 38-300 Gorlice	18 352 77 45

Poradnie leczenia uzależnień, które deklarują pracę z uzależnieniami od środków innych niż alkohol					
				spotuiw@wp.pl www.spotuiw.gorlice.info.pl	
3	M. Kraków	M. Kraków	NZOZ Krakowskie Centrum Terapii Uzależnień (również kod 1746)	ul. Wielicka 73, 30-552 Kraków poradnia@kctu.pl	12 425 57 47
4	M. Kraków	M. Kraków	NZOZ Małopolskie Centrum Profilaktyki i Leczenia Uzależnień	ul. Stoczniovców 7, 30-709 Kraków mcpilu@wp.pl	12 262 95 49
5	M. Kraków	M. Kraków	Stowarzyszenie MONAR Poradnia Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień	ul. Św. Katarzyny 3, 31-063 Kraków poradnia@monar.krakow.pl	12 430 61 35
6	M. Kraków	M. Kraków	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Ludwika Rydygiera w Krakowie Poradnia Leczenia Uzależnień	os. Złotej Jesieni 1, 31-826 Kraków ops-sekretariat@rydygierkrakow.pl	12 646 87 83 12 646 83 17
7	M. Nowy Sącz	M. Nowy Sącz	Małopolski Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień (MOPiTU)	ul. Waryńskiego 1, 33-300 Nowy Sącz nsodwyk@poczta.fm www.uzaleznienia-nowysacz.malopolska.pl	18 440 71 31
8	oświęcimski	Oświęcim	NZOZ Centrum Psychoterapii „Sobrietas”	ul. Powstańców Śląskich 21 32-600 Oświęcim biuro@nzoz.sobrietas.pl	33 444 67 16
9	tarnowski	Tuchów	Centrum Zdrowia w Tuchowie	ul. Szpitalna 1, 33-170 Tuchów	14 653 51 01
10	tatrzański	Zakopane	NZOZ Poradnia Profilaktyki i Terapii Uzależnień „Rodzina“	ul. Grunwaldzka 5a, 34-500 Zakopane	18 201 72 00

Ośrodki leczenia uzależnień bliżej niescharakteryzowanych					
Lp.	Powiat	Gmina	Nazwa placówki	Adres/e-mail	Telefon kontaktowy
1	wadowicki	Andrychów	Wojewódzki Szpital Psychiatryczny w Andrychowie	ul. Dąbrowskiego 19 34-120 Andrychów szpital@szpital.info.pl	33 875 24 46
2	krakowski	Skała	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Skale	ul. Krakowska 250, 32-043 Cianowice biuro@przychodnia-skala.pl	12 389 10 56, 12 389 00 00, 12 389 10 05
3	M. Tarnów	M. Tarnów	Szpital Wojewódzki im. św. Łukasza SP ZOZ w Tarnowie	ul. Lwowska 178a, 33-100 Tarnów hospital@lukasz.med.pl	14 631 50 00

Inne placówki pomocowe					
Lp.	Powiat	Gmina	Nazwa placówki	Adres/e-mail	Telefon kontaktowy
1	M. Kraków	M. Kraków	Monar – Noclegownia dla Osób Uzależnionych	ul. Sadowa 113a, 32-020 Wieliczka wodowska@interia.pl	606 203 156
2	M. Kraków	M. Kraków	Poradnia Profilaktyczno-Społeczna Towarzystwa „Powrót z U”	ul. Bobrowskiego 10, 31-552 Kraków	12 412 77 22
3	tarnowski	Tarnów	Wspólnota Cenacolo - dom w Porębie Radlnej	Poręba Radlna k/Tarnowa	14 679 51 23
4	tarnowski	Tuchów	Stowarzyszenie "MONAR" – Dom dla samotnych Matek z dziećmi "MARKOT"	ul. Daleka 3, 33-170 Tuchów	14 652 52 66
5	wielicki	Wieliczka	Hostel – Monar	ul. Sadowa 117A, 32-020 Wieliczka wodowska@interia.pl	606 203 156

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM.